

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: EKONOMIKA A MANAGEMENT

Studijní obor: OBCHODNÍ PODNIKÁNÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vliv cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města
Český Krumlov

The impact of tourism on business activities and development of
the city Český Krumlov

Autor: Bc. Petr Šmelc

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Vladimír Dvořák

2012

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vliv cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov“ vypracoval samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu literatury.

V Českých Budějovicích dne 28. 4. 2012

.....

Bc. Petr Šmelc

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé diplomové práce panu Mgr. Vladimíru Dvořákovi za pozornost, kterou věnoval mé práci a za jeho odborné rady. Dále bych chtěl poděkovat zaměstnancům Destinačního managementu Českého Krumlova a všem, kdo zodpověděli otázky v mých dotaznících a poskytli mi důležité informace.

Bc. Petr Šmelc

Abstrakt

Cílem diplomové práce bylo zhodnocení vlivu cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov. Na základě analýzy řady statistických údajů byl vymezen vývoj návštěvnosti, ekonomický přínos cestovního ruchu pro město, podnikatelské subjekty a občany. Pro zhodnocení vlivu cestovního ruchu na podnikatelské spektrum, občany města a okolní prostředí bylo provedeno dotazníkové šetření a terénní výzkum. Na základě zjištěných poznatků byly vymezeny nejvýznamnější problémy města související s rozvojem cestovního ruchu a byly uvedeny možné způsoby řešení.

Klíčová slova: cestovní ruch, Český Krumlov, vliv cestovního ruchu, ekonomický přínos cestovního ruchu, vliv cestovního ruchu na okolní prostředí

Abstract

The objective of the diploma thesis was to evaluate the impact of tourism on business activities and development of the city Český Krumlov. Under the analysis of various statistical data the trend of the number of incoming visitors, the economical contribution of tourism on the city, private businesses and citizens were specified. To evaluate the impact of tourism on private businesses and citizens various subjects were questioned via questionnaire online and also during the field research. Under the determined results main problems of the city related to the development of tourism were specified and there were suggestions proposed for the future improvement.

Key words: tourism, Český Krumlov, impact of tourism, economical impact of tourism, impact of tourism on environment

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Cíl práce a metodika	3
2.1. Cíl práce	3
2.2. Metodika práce	3
3. Hypotézy.....	4
4. Ekonomická specifika cestovního ruchu	5
4.1. Základní pojmy	5
4.1.1. Cestovní ruch.....	5
4.1.2. Rozvoj.....	6
4.1.3. Cestovního ruchu jako systém	6
4.2. Ekonomický vliv cestovního ruchu.....	10
4.2.1. Životní cyklus destinace cestovního ruchu	12
4.2.2. Příjmy do státního rozpočtu.....	16
4.2.3. Přínos cestovního ruchu pro města	17
4.2.4. Platební bilance.....	18
4.2.5. Realizace neviditelného exportu.....	19
4.2.6. Inflace	20
4.2.7. Zaměstnanost	22
4.2.8. Strukturální změny	24
4.2.9. Specifika městského cestovního ruchu	24
4.3. Způsoby měření ekonomického vlivu cestovního ruchu.....	26
4.3.1. Turistický satelitní účet	26
4.3.2. Multiplikační efekt	29
4.3.3. Výpočet multiplikačního efektu	31
4.3.4. SICTA.....	33
4.3.5. Direktiva EU 95/57/EC	34
5. Vliv cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov... 35	35
5.1. Stručná charakteristika města Český Krumlov	35
5.2. Analýza primární nabídky města Český Krumlov	35
5.2.1. Historické centrum města	35
5.2.2. Státní hrad a zámek Český Krumlov	36
5.2.3. Příroda a okolí	37
5.3. Analýza sekundární nabídky města Český Krumlov	37
5.3.1. Ubytovací a stravovací zařízení a další služby	37
5.3.2. Kulturní akce	39
5.4. Analýza návštěvnosti.....	40
5.4.1. Počet přenocování.....	40
5.4.2. Parkování autobusů.....	41
5.4.3. Návštěvnost státního hradu a zámku Český Krumlov	42
5.5. Analýza ekonomického vlivu cestovního ruchu na město	43
5.5.1. Vliv cestovního ruchu na rozpočet města	44

5.5.2.	Daňové příjmy města.....	44
5.5.3.	Vybrané poplatky	46
5.5.4.	Dotace.....	49
5.6.	Vymezení dopadů cestovního ruchu na okolní prostředí	50
5.6.1.	Defertova funkce	50
5.6.2.	Analýza nezaměstnanosti.....	52
5.6.3.	Zatížení území cestovním ruchem	53
5.7.	Analýza návštěvníků Českého Krumlova	54
5.7.1.	Výsledky výzkumu agentury STEM/MARK	55
5.7.2.	Shrnutí a závěr z výzkumu agentury STEM/MARK.....	60
5.8.	Cestovní ruch z pohledu podnikatelských subjektů v cestovním ruchu.....	60
5.9.	Vnímání cestovního ruchu obyvateli města Český Krumlov	62
6.	Syntéza poznatků.....	66
6.1.	Vyřešení hypotéz.....	68
7.	Návrhy a opatření.....	69
8.	Závěr.....	72
9.	Summary	74
10.	Přehled použité literatury.....	76
10.1.	Internetové zdroje.....	77
10.2.	Seznam grafů.....	79
10.3.	Seznam tabulek	80
11.	Přílohy	81
11.1.	Dotazník pro majitele a vedoucí pracovníky ubytovacích zařízení	81
11.2.	Dotazník pro osoby žijící v Českém Krumlově	82

1. Úvod

Cestovní ruch se bezpochyby stává jedním z nejvýznamnějších společensko-ekonomických fenoménů současnosti. Události posledních přibližně sta let, tedy velký technický a technologický pokrok, růst ekonomické síly obyvatelstva vyspělých zemí a příznivější politická situace dostávají celý svět do nebývalého pohybu. Okamžitá informovanost o veškerém dění a možnosti rychlé dopravy, kdy se během jednoho dne lze dostat do většiny míst naší planety, spustili dříve nemyslitelné ekonomické a sociální propojení světových kultur a národů. Pohyb lidské populace za rekreací a poznáváním zaznamenal enormní rozvoj a cestovní ruch se tak stal jedním z největších exportních odvětví spolu s automobilovým průmyslem a obchodem s ropou.

Takovýto rozvoj samozřejmě přináší dalekosáhlé dopady. Cestovní ruch může generovat enormní ekonomické zisky, vytváří mnoho pracovních míst, zvyšuje povědomí lidí o cizích místech a kulturách, dává impuls k rozvoji infrastruktury. Na druhou stranu však necitlivý rozvoj cestovního ruchu může poškodit životní prostředí, narušit přirozené sociální podmínky v dané lokalitě a ublížit místní kultuře. Vytvořená pracovní místa jsou mnohdy pouze sezónní a často také málo placená. Velká část zisků v lokalitě nezůstává a uniká do zahraničí, případně pouze do rukou několika subjektů. Cestovní ruch může narušit dlouholetý přirozený vývoj a vytlačit tradiční průmysl a řemesla, přičemž nemusí přinést adekvátní náhradu. Celkový dopad rozvoje cestovního ruchu se odvíjí od konkrétní destinace a je velmi obtížné jeho vliv obecněji charakterizovat. Velmi záleží na ekonomické a politické situaci dané oblasti. Svou roli hrají také sociální a geografické podmínky.

Tato práce se zabývá vlivem cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov. Práce je tedy zaměřena především na ekonomické aspekty cestovního ruchu, přesto se však dotýká také oblastí ostatních, především tedy sociálních, jelikož jednotlivé oblasti spolu velmi úzce souvisejí. Vliv cestovního ruchu

je v této práci charakterizován nejprve obecně, z pohledu české i zahraniční literatury a následně je zhodnocen vliv cestovního ruchu na město Český Krumlov.

Město Český Krumlov je unikátní památkou, pyšnicí se zachovalým historickým centrem z 15. a 16. století a druhým největším hradním a zámeckým komplexem v České republice. Jeho výjimečnost stvrzuje zařazení na seznam památek světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO v roce 1992. Český Krumlov patří dlouhodobě mezi nejnavštěvovanější destinace v České republice, v průběhu roku jej navštíví statisíce návštěvníků jak z České republiky, tak ze zahraničí, což má na město s necelými patnácti tisíci obyvatel velmi výrazný vliv. Velký příliv návštěvníků je patrný zejména v letních měsících, kdy v ulicích města účastníci cestovního ruchu značně převažují nad místními obyvateli. V této diplomové práci je proto zkoumán vliv takového množství návštěvníků na město a také celkový dopad na místní obyvatelstvo.

V závěrečné kapitole Návrhy a opatření jsou poté vymezeny největší problémy města spojené s rozvojem cestovního ruchu a jejich možné řešení.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení vlivu cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov prostřednictvím analýzy ekonomických dopadů cestovního ruchu na město a dalších průvodních jevů s rozvojem cestovního ruchu spojených.

Na základě provedených analýz vlivu cestovního ruchu na město Český Krumlov jsou v práci vymezeny nejproblematictější aspekty rozvoje cestovního ruchu. Na základě analýzy jsou poté uvedeny návrhy a opatření ke zlepšení stavu.

2.2. Metodika práce

Diplomová práce je rozdělena na čtyři části. První část (Ekonomická specifika cestovního ruchu) je literární rešerší, shrnující problematiku ekonomického vlivu cestovního ruchu, tak jak na ni nahlíží jak česká, tak světová odborná literatura. Tato část se zabývá samotnými ekonomickými vlivy cestovního ruchu a v jejím závěru také způsoby jejich měření. Problematika ekonomického vlivu cestovního ruchu je, vzhledem k tématu práce, orientována především na městský cestovní ruch ve vyspělých zemích.

Druhá část práce (Vliv cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov) analyzuje vliv cestovního ruchu na město Český Krumlov. Na základě sekundárních dat – tedy statistických údajů poskytnutých zejména Destinačním managementem Českého Krumlova, Českým statistickým úřadem a agenturou STEM/MARK jsou vymezeny primární i sekundární atraktivity města, je

provedena analýza návštěvnosti města a jsou zkoumány finanční přínosy plynoucí z rozvoje cestovního ruchu pro rozpočet města, zejména formou daňových příjmů, příjmů z vybraných poplatků a příjmů z podpor a dotací. Pomocí dotazníkového šetření autora (elektronickou poštou byl zaslán dotazník majitelům a vedoucím pracovníkům ubytovacích zařízení v Českém Krumlově a bylo také provedeno terénní šetření formou řízených rozhovorů s obyvateli Českého Krumlova) byl analyzován vliv cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a občany města. Vymezeny byly také průvodní jevy s rozvojem cestovního ruchu spojené, jako např. zaměstnanost, zdražování (inlace), atmosféra města, kriminalita a další.

V třetí části práce (Syntéza poznatků) jsou shrnuty a zhodnoceny zjištěné údaje a potvrzeny nebo vyvráceny stanovené hypotézy (uvedené dále). Na základě zjištěných poznatků jsou v závěrečné části (Návrhy a opatření) uvedeny nejproblematictější aspekty s rozvojem cestovního ruchu ve městě Český Krumlov spojené a jsou navržena možná opatření vedoucí k zlepšení stavu.

3. Hypotézy

Hypotézu lze označit jako dohad, podmíněné tvrzení o možných vztazích nebo systémových souvislostech. Má být pravděpodobná a její výsledky musí být ověřitelné. Vyhodnocení přezkoumání je možno potvrdit nebo vyvrátit.

Byly stanoveny tyto hypotézy:

H1: Cestovní ruch hraje významnou roli v hospodaření města.

H2: Rozvoj cestovního ruchu vede k nárůstu podnikatelské činnosti.

H3: Rozvoj cestovního ruchu je spojen s řadou průvodních neekonomických negativních dopadů na místní obyvatelstvo.

4. Ekonomická specifika cestovního ruchu

4.1. Základní pojmy

4.1.1. Cestovní ruch

Definicí pojmu cestovní ruch se zabývala celá řada autorů již od počátku 19. století, kdy se tomuto oboru začala věnovat systematická pozornost. Do dnešní doby tak vzniklo mnoho definic, jež se snažila v roce 1991 na mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu v Ottawě sjednotit Světová organizace cestovního ruchu (WTO – World Tourism Organisation), která jej definovala jako činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí (místo bydliště), a to na dobu kratší než je stanovená, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě. Stanovenou dobou se rozumí jeden rok, ve vlastní zemi šest měsíců.¹ Německý definuje cestovní ruch jako souhrn vztahů a jevů, které vyplývají z cestování nebo pohybu osob, přičemž místo pohybu není trvalým místem bydlení a zaměstnání.² Cestovní ruch je také specifikován v české verzi evropské normy EN 13809:2003 jako činnost lidí, kteří cestují na místa mimo své běžné prostředí anebo zde pobývají za účelem zábavy, pracovní nebo z jiných důvodů.³

Často se také používá spojení průmysl cestovního ruchu, které však není synonymem pojmu cestovní ruch. Průmyslem cestovního ruchu rozumíme souhrn aktivit soukromého a veřejného sektoru produkujícího statky a služby určené na uspokojování potřeb návštěvníků včetně jejich marketingových aktivit.⁴

---

¹ MAK, J., *Tourism and the economy*, s. 3

² NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 92

³ ČSN EN 13809, 2004

⁴ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 12

4.1.2. Rozvoj

Autoři publikace *Aspects of Tourism: Development* definují rozvoj jako proces, při kterém se společnost dostává z jednoho stavu do druhého s cílem dosáhnout požadovaného výsledku. Rozvoj však může být chápán také jako výsledek tohoto procesu, je možné jej vnímat i jako synonymum pro pozitivní změnu. Přesto, že je pojem rozvoj častěji spojován s rozvojovými zeměmi, vztahuje se na všechny země světa, neboť i rozvinutá společnost nepřestává usilovat o změnu a zlepšení.⁵ V publikaci *Tourism, Development and Growth* je rozvoj definován jako systematické využívání technických znalostí k dosažení specifických cílů a požadavků.⁶

4.1.3. Cestovního ruchu jako systém

Cestovního ruchu je průřezovým odvětvím, jež souvisí se svým okolím a v jehož středu je sám člověk, který je středem zájmu služeb cestovního ruchu.⁷ Na cestovní ruch se dá nahlížet jako na otevřený dynamický systém, tvořený dvěma podsystemy, subjektem a objektem cestovního ruchu provázaných vzájemnými vazbami.⁸ Celý tento systém je dále provázaný s ostatními systémy ve svém okolí, a to vazbami ekonomickými, politickými, sociálními, technologickými a ekologickými.⁹

Subjekt cestovního ruchu

Subjekt cestovního ruchu reprezentuje účastník cestovního ruchu. Z ekonomického hlediska je jím každý, kdo uspokojuje svoje potřeby spotřebou statků cestovního ruchu v době cestování a pobytu mimo trvalé bydliště a obvykle ve volném čase. Je nositelem poptávky a spotřebitelem produktu cestovního ruchu.

---

⁵ SHARPLEY, R., TELFER, D., J., a kol., *Tourism and development*, s. 23-24

⁶ WAHAB, S., PIGRAM, J., J., *Tourism, Development and Growth*, s. 44

⁷ NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 4

⁸ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 12

⁹ PARMOVÁ, D., PARMOVÁ, D., *Provoz služeb v cestovním ruchu*, S, 5

Z hlediska statistiky označujeme účastníka cestovního ruchu jako návštěvníka, turistu nebo výletníka. Návštěvníkem je osoba cestující mimo území svého trvalého bydliště na dobu kratší než šest měsíců, případně jednoho roku, pokud cestuje do jiné země. Hlavní účel cesty musí být vždy jiný než výkon výdělečné činnosti. Pojem návštěvníka se dále rozděluje na turistu a výletníka, přičemž rozdíl mezi oběma pojmy je ten, že účast turisty na cestovním ruchu je spojena minimálně s jedním přenocováním.¹⁰

Objekt cestovního ruchu

Objektem cestovního ruchu je všechno, co se může stát cílem změny místa pobytu účastníka cestovního ruchu. Jde o přírodu, kulturu, hospodářství apod. Objekt cestovního ruchu je tak nositelem nabídky. Představuje jej středisko cestovního ruchu, region, stát, ale i kultura, hospodářství a společnost.¹¹

Pro cílové místo je nejdůležitější přírodní a kulturní potenciál, který se označuje jako primární nabídka. Prostředkem k dosažení tohoto cíle je různorodá infrastrukturní vybavenost, která se označuje jako sekundární nabídka. Tvoří jí podniky, zařízení a instituce cestovního ruchu, které pro návštěvníky zajišťují potřebné služby, jako je např. stravování, ubytování, kulturní aktivity apod.¹²

Cestovní ruch a okolí

Systém cestovního ruchu je otevřeným systémem, který je propojen řadou oboustranných vazeb s ekonomickým, politickým, sociálním, technologickým a ekologickým prostředím.

Tato práce se zabývá zejména vztahem mezi cestovním ruchem a **prostředím ekonomickým**. Na cestovní ruch působí pozitivně např. přírůstek reálného příjmu

---

¹⁰ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 14

¹¹ NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 92

¹² HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 15

obyvatelstva nebo celková příznivá ekonomická situace.¹³ Negativně reaguje cestovní ruch na hospodářské krize, kdy nezaměstnanost a pokles příjmů obyvatelstva se výrazně projevují poklesem jejich výdajů na cestovní ruch. Zahraniční cestovní ruch ovlivňuje také stabilita měny. Devalvace měny způsobuje, že v zahraničí je pro domácí turisty více draho, což způsobuje pokles výjezdního cestovního ruchu. Pro cizince je oproti tomu u nás levněji a příjezdový cestovní ruch roste. Opačný účinek má depreciace. Úroveň úrokové míry má vliv na množství investic. Vysoká úroková míra investice zdražuje a jejich množství klesá. Cestovní ruch zpětně působí objemem investic a výdajů na růst hrubého domácího produktu a tím na ekonomický růst, zaměstnanost, platební bilanci a příjmy obyvatelstva.¹⁴

Rozvoj cestovní ruch je také významně ovlivněn **prostředím politickým**. Základním předpokladem jsou samozřejmě mírové podmínky v dané oblasti. Velmi důležité je společenské zřízení státu. Zatímco v liberálním právním státě se občané mohou svobodně rozvíjet a pro cestovní ruch existují neomezené možnosti rozvoje, v totalitních státech je cestovní ruch podřízen politickým cílům a skoro vždy podléhá státní kontrole.¹⁵ Důsledky těchto politik se projevují při vytváření státních orgánů cestovního ruchu, tvorbě strategií a koncepcí rozvoje cestovního ruchu, tvorbě právních norem týkajících se možnosti rozvoje cestovního ruchu, ale i v jeho případné stagnaci nebo poklesu, podpoře aktivit souvisejících s rozvojem regionů včetně cestovního ruchu, budování infrastruktury apod. Důležité je také odstraňování bariér v podobě cestovních formalit, např. zrušení vízové povinnosti.¹⁶

Dále je cestovní ruch ovlivněn **prostředím sociálním**, ovlivňujícím zejména rozdělování hrubého domácího produktu, pracovní a mimopracovní podmínky a sociální politiku státu. Rozdělování hrubého domácího produktu se projevuje v hmotné spotřebě služeb obyvatelstva, má vliv na úroveň výživy, odívání, vybavenosti domácností předměty dlouhodobé spotřeby i na úroveň veřejné spotřeby, jako jsou

---

¹³ PARMOVÁ, D, PARMOVÁ, D., *Provoz služeb v cestovním ruchu*, s. 7-8

¹⁴ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 16-17

¹⁵ PARMOVÁ, D, PARMOVÁ, D., *Provoz služeb v cestovním ruchu*, s. 9

¹⁶ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 17-18

zdravotnictví a školství. Pracovní podmínky jsou spojené s délkou pracovní doby, intenzitou práce, pracovním prostředím, úrovní technické vybavenosti, hygienou a bezpečností práce. Mimopracovní podmínky souvisejí s fondem volného času a způsobem jeho využívání. Významná je zákonná placená dovolená, neboť ta ovlivňuje zejména rozvoj dlouhodobého cestovního ruchu. Stát dále také určuje podmínky pro nemocenské pojištění, důchodové zabezpečení, přídavky na děti, podporu v nezaměstnanosti apod.¹⁷ Pozitivní přínos cestovního ruchu pro společnost spočívá zejména v jeho funkci nástroje na porozumění národů. Negativně poté působí cestovní ruch především ničením fungujících společenských oblastí, přetěžováním lidí zaměstnaných v cestovním ruchu, sociálnímu přetěžování, změnami společenského klimatu v obcích a ztrátou identity u domácího obyvatelstva.¹⁸

Důležité je pro cestovní ruch prostředí **technologické**, tedy zejména dopravní infrastruktura jako je např. síť dálničních tahů, propustnost železniční dopravní sítě, hustota letišť apod. Rozšíření dopravní infrastruktury je mnohdy pro rozvoj cestovního ruchu v dané oblasti bezpodmínečný, toto rozšíření však může mít velmi negativní dopad na ekologické prostředí.

Ekologické prostředí je pro cestovní ruch velmi klíčové, neboť je hlavním zdrojem nabídky cestovního ruchu a průmysl cestovního ruchu na něm závisí daleko více, než jiná hospodářská odvětví. Ekonomický růst však mnohdy doprovází zhoršování životního prostředí. Narušení rovnováhy země u prvků jako je půda, voda, ovzduší, flóra a fauna může vést k omezení, případně i k likvidaci cestovního ruchu. Z tohoto důvodu je potřeba např. udržovat přípustné zatížení země návštěvníky, regulovat výstavbu nových zařízení cestovního ruchu pomocí územního plánování apod.¹⁹

---

¹⁷ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 18

¹⁸ PARMOVÁ, D, PARMOVÁ, D., *Provoz služeb v cestovním ruchu*, s. 8-9

¹⁹ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 18-19

4.2. Ekonomický vliv cestovního ruchu

Cestovní ruch se během posledních desetiletí rozvinul v jedno z největších exportních odvětví světa a stal se významnou ekonomickou silou. Publikace *Tourism and Economy* zdůrazňuje jeho velký nárůst v letech 1975 – 2000, kdy rostl 1,4x rychleji než celosvětový HDP.²⁰ Cestovní ruch je podstatným zdrojem zahraničních příjmů, významně ovlivňuje ekonomický rozvoj oblasti, generuje zisk využíváním „volných“ kulturně-přírodních zdrojů, vytváří zaměstnanecké příležitosti, nové zdroje příjmů, přitahuje nové investory a státní i nadnárodní podpory.²¹ Vliv na HDP může být velmi významný (např. v ČR v roce 2009 se jednalo o 2,9%²², na Maledivách v roce 2010 o 29%²³), přesto však dosavadní praxe dosud v plném rozsahu nepotvrdila, že by cestovní ruch mohl být výlučně jediným determinantem rozvoje ekonomiky určitého státu a nedá se očekávat, že pouze cestovní ruch dokáže vyřešit veškeré ekonomické problémy v dané oblasti. Ve vzájemných vazbách multiplikačních efektů však podmiňuje akceleraci rozvoje ekonomiky a může sehrát výrazně stimulační úlohu.²⁴ Z následujícího grafu je také možné vidět dlouhodobě stoupající tendence celosvětového příjezdového cestovního ruchu. Dle UNWTO (World Tourism Organization) lze i nadále očekávat nárůst počtu návštěvníků, přestože tempo růstu by se mělo zpomalovat. Očekává se, že celkový počet návštěvníků dosáhne v roce 2012 hodnoty jedné miliardy.²⁵

---

²⁰ MAK, J., *Tourism and the economy*, s. 32

²¹ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 82

²² CZECH TOURISM, *Základní data a fakta o cestovním ruchu* [online],

<<http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/6-zakladni-data-a-fakta-o-cestovnim-ruchu-v-cr/>>

²³ U. S. DEPARTMENT OF STATE, *Maldives* [online], <<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5476.htm>>

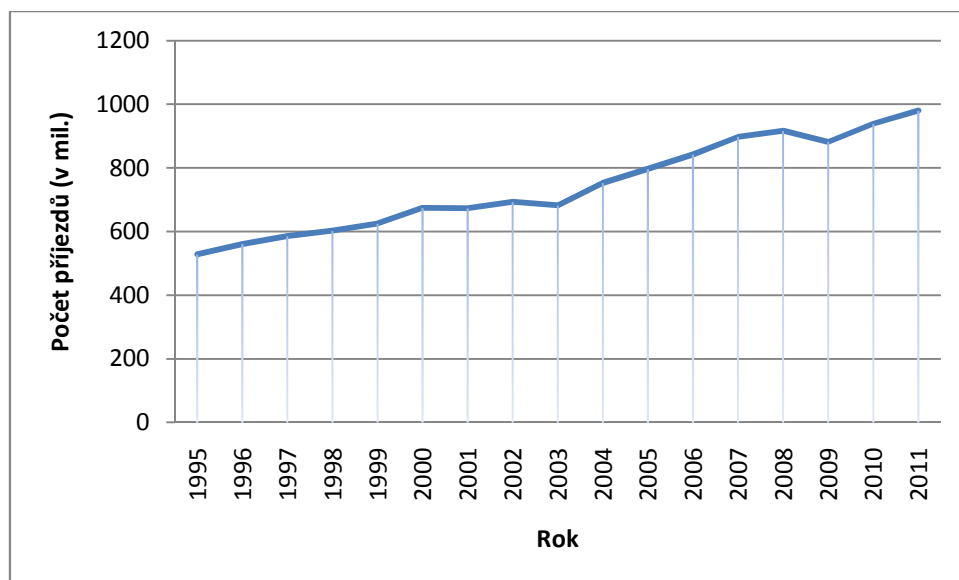
²⁴ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 169

²⁵ UNWTO, *World Tourism Barometr* [online],

<http://dtxq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_barom12_01_january_en_excerpt.pdf>.

Graf 1: Celosvětový příjezdový cestovní ruch

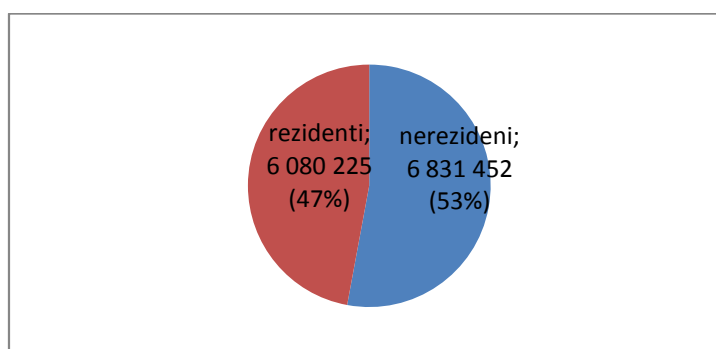

Vlastní zpracování, zdroj: UNWTO,

http://dtxtg4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_barom12_01_january_en_excerpt.pdf

Přesto, že se literatura často více věnuje zahraničnímu cestovnímu ruchu, je pro ekonomiku rozvinutých zemí v mnoha případech také velmi důležitý cestovní ruch domácí. Přes absenci přesných údajů se odhaduje, že domácí cestovní ruch má celosvětově šesti až desetinásobný objem oproti mezinárodnímu cestovnímu ruchu.²⁶ Údaje Českého statistického úřadu za rok 2011 ukazují, že v České republice je podíl zahraničních a domácích návštěvníků vyrovnaný.

Graf 2: Rozdělení návštěvníků v České republice v roce 2011

vlastní zpracování, zdroj: ČSÚ, < www.czso.cz/csu/csu.nsf/i/tab_2_1_1.../crucr020712_211.xls >

²⁶ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 83

V souvislosti s rozvojem cestovního ruchu je potřeba brát v úvahu také řadu vedlejších dopadů, ke kterým může docházet. Sezónní charakter cestovního ruchu může působit problémy v mimosezónních obdobích, kdy může docházet k růstu nezaměstnanosti. Růst cen, který rozvoj cestovního ruchu mnohdy doprovází, může vést k větším sociálním rozdílům ve společnosti, což může zvyšovat kriminalitu. Nadměrný počet návštěvníků může být nežádoucí pro životní prostředí. Často také dochází k zvyšování hluku, znečištění ovzduší, tvorbě dopravních zácp nebo nekontrolovatelným stavebním zásahům do prostředí.²⁷ Jednotlivé aspekty rozvoje cestovního ruchu budou rozebrány v dalších kapitolách.

4.2.1. Životní cyklus destinace cestovního ruchu

Při zkoumání dopadu cestovního ruchu na danou destinaci je důležité porozumět jednotlivým stádiím, kterými tato lokalita prochází, neboť působení cestovního ruchu prochází v čase značnými změnami. Životním cyklem destinace cestovního ruchu se zabýval Butler²⁸, který definoval pět základních stádií vývoje destinace:

1) fáze objevení (exploration stage) – Do nové destinace přijíždí pouze malý počet individuálních návštěvníků, kteří jsou přitahováni zejména odlišnými kulturními a přírodními charakteristikami. Protože chybí turistická infrastruktura, dochází k velkému kontaktu s místními obyvateli. Tito návštěvníci mají zatím jen malý ekonomický a sociální vliv na danou lokalitu, mohou však dát impuls k rozvoji cestovního ruchu do budoucna.

2) fáze vtažení (involvement stage) – Počet návštěvníků dále roste, na což reagují místní obyvatelé poskytováním základních služeb cestovního ruchu, jako je ubytování a stravování. Kontakt mezi místními obyvateli a návštěvníky zůstává stále vysoký, ekonomické příjmy oblasti se zvyšují. V této fázi již také začíná docházet

---

²⁷ NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 285-286

²⁸ BUTLER W., *The Tourism Area Life Cycle: Applications and Modifications*, s. 3-12

k tlaku na veřejné instituce za účelem zlepšení infrastruktury. Začíná se také projevovat jistá úroveň organizovanosti.

3) fáze rozvoje (development stage) – Dále se rozšiřující propagace destinace přitahuje stále větší počet návštěvníků a tím i nových poskytovatelů služeb cestovního ruchu. Ti obvykle přicházejí s nabídkou modernějšího a komfortnějšího servisu, čímž vytlačují z trhu místní podnikatele. Zvyšující se podíl podnikatelů se sídlem mimo danou destinaci snižuje primární příjem oblasti. Místní obyvatelé v této fázi profitují zejména vlivem multiplikačního efektu (viz kapitola o multiplikačním efektu) poskytováním doplňkových služeb. Dále dochází k importování řady nových služeb, jako např. aquaparky nebo fitness centra, původní atraktivity jsou komercializovány. V destinaci zpravidla dochází ke zvyšování zaměstnanosti, často se však jedná o nekvalifikovanou, málo placenou a sezónní práci. Může docházet k negativním dopadům na ekologické a socio-kulturní prostředí.

4) fáze zralosti (consolidation stage) – V této fázi se již významně zpomaluje nárůst počtu návštěvníků. Převážná část ekonomiky je provázaná s cestovním ruchem a destinace je na cestovním ruchu závislá příjmy a zaměstnaností. V destinaci jsou zastoupeny významné světové hotelové a stravovací řetězce, jejichž zisky však představují úniky z domácí ekonomiky.

5) fáze stagnace (stagnation stage) – Počet návštěvníků dosahuje v této fázi maxima. Je již dosaženo únosné kapacity území a může docházet k environmentálním, sociálním i ekonomickým problémům. Průměrná délka pobytu a útraty návštěvníků vykazují klesající tendenci. Destinace má již pevně vybudovanou image, nyní se ovšem stává nemoderní. Ve snaze udržení návštěvníků jsou doplňovány další atraktivity, např. kongresový cestovní ruch.

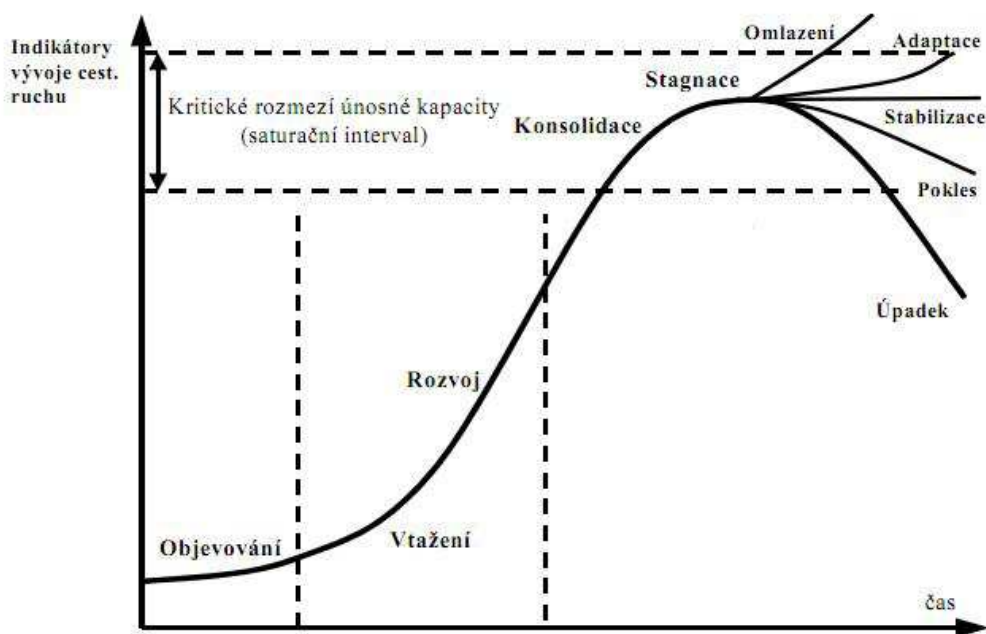
Podle Butlera pokračuje životní cyklus destinace jednou z následujících fází:

fáze poklesu či úpadku (decline stage) – Dochází k vyčerpání zdrojů destinace a ke zhoršení životního prostředí. Řada zařízení cestovního ruchu je nucena ukončit svou činnost. Může dojít k úplnému ukončení cestovního ruchu v destinaci.

fáze inovace (rejuvenation stage) – Destinace cestovního ruchu je doplněna řadou nových atraktivit (např. wellnes centra), zapojením dalších přírodních atraktivit, nebo podporou nových forem cestovního ruchu, jako je např. venkovský nebo průmyslový cestovní ruch. Dochází k podpoře mimosezónních období, např. využití zimních středisek i v létě. K tomuto obnovení destinace je zapotřebí efektivních metod řízení a podpora ze strany regionální politiky.

fáze stabilizace či adaptace – Destinace se vyrovná s předcházejícím poklesem a daří se jí udržet stabilní úroveň návštěvnosti. Při ochraně zdrojů atraktivit cestovního ruchu je možný určitý růst návštěvnosti.

Graf 3: Životní cyklus destinace cestovního ruchu

zdroj: BUTLER W., *The Tourism Area Life Cycle: Applications and Modifications*

Mihalič²⁹ rozděluje rozvoj cestovního ruchu do tří základních stádií dle jeho přínosu pro lokální ekonomiku. Zaměřuje se přitom zejména na ukazatel poměru kapitálu na výsledném produktu (capital-output ratio), které udává množství kapitálu potřebného pro vyprodukování jedné jednotky výstupu.

Během **prvního stádia** je rozvoj destinace spontánní, bez podpory jakékoliv politiky cestovního ruchu nebo kapitálových investic. Turistická infrastruktura zatím neexistuje, ubytování a stravu mohou pro návštěvníky poskytnout místní obyvatelé. Pokud si za své služby nechají zaplatit, je již generován určitý, zatím však nepříliš významný příjem z cestovního ruchu. V průběhu tohoto stádia je poměr investovaného kapitálu na celkovém výstupu v oblasti cestovního ruchu nízký.

S přibývajícím návštěvníky rostou podnikatelské příležitosti a průmysl cestovního ruchu v destinaci vstupuje do **druhého stádia**. Cestovní ruch začíná být propagován, dochází k výstavbě turistické a dopravní infrastruktury, politické podpoře. V tomto stádiu již tedy dochází ke kapitálovým investicím. Jelikož však existuje časový rozdíl mezi investicí a jejím následným výnosem, poměr kapitálu a celkového výstupu v cestovním ruchu je vysoký, mnohem vyšší, než v ostatních sektorech ekonomiky.

Ve **třetím stádiu** je již cestovní ruch plně rozvinutý a poměr kapitálu na celkovém výstupu opět klesá, je nižší, než v ostatních sektorech ekonomiky. Důvodem je profitování z dřívějších investic do turistické a dopravní infrastruktury, které podpořily současnou vysokou úroveň výdajů návštěvníků, která je nyní značným přínosem pro ekonomiku.

---

²⁹ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 84-86

4.2.2. Příjmy do státního rozpočtu

Významným ukazatelem ekonomické výkonnosti cestovního ruchu v dané zemi jsou příjmy z cestovního ruchu do státního rozpočtu.

Příjmy ze zahraničního příjezdového cestovního ruchu představují devizové příjmy. Ty je možné opětovně použít v souladu s devizovým zákonem, avšak pro stát představují i možnost vytvářet devizové rezervy a využívat devizové prostředky pro potřeby podnikatelských subjektů ostatních odvětví. Každý podnikatelský (právnícké i fyzické osoby participující na domácím i zahraničním cestovním ruchu) má povinnost odvádět do státního rozpočtu komplex přímých i nepřímých daní, které jsou dalším zdrojem příjmů státního rozpočtu.³⁰ Protože je však jejich původ z jiného státu, zvyšují tak daňovou základnu navštívené země. Kromě daně z přidané hodnoty platí turisté celou řadu daní nepřímých: letištní taxy, celní poplatky, poplatky za víza atd. Otázkou zůstává, zda je rozumné tyto zvláštní poplatky požadovat, neboť jejich velké množství může v důsledku vést ke snížení poptávky. Příjmy ze zahraničního cestovního ruchu se dále věnuje kapitola Platební bilance.

I přes značný přínos zahraničního příjezdového cestovního ruchu, je však v mnoha zemích důležitější domácí cestovní ruch, který má především ve vyspělých zemích větší podíl na HDP.³¹ V následující tabulce jsou porovnány hlavní ukazatele národního hospodářství České Republiky s ukazateli cestovního ruchu.

Tabulka 1: Hlavní ukazatele národního hospodářství České Republiky a cestovního ruchu (v mil. Kč)

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Produkce celkem (zákl. ceny)	6 392 815	7 052 693	7 441 528	8 323 461	9 238 420	9 677 283
Mezispotřeba celkem (kupní ceny)	4 032 970	4 517 567	4 763 005	5 412 466	6 056 936	6 352 285

³⁰ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 169-170

³¹ GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J., *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, s. 383

Hrubá přidaná hodnota celkem (zákl. ceny)	2 359 845	2 535 126	2 678 523	2 910 995	3 181 484	3 324 998
Daně mínus dotace	236 249	279 033	308 602	314 709	357 449	367 624
Hrubý domácí produkt	2 596 094	2 814 159	2 987 125	3 225 704	3 538 933	3 692 622
Produkce CR (zákl. ceny)	216 773	232 994	226 932	241 595	250 407	251 543
Mezispotřeba CR (kupní ceny)	136 753	149 243	145 250	157 101	164 173	165 116
Podíl cestovního ruchu na hrubé přidané hodnotě (v %)	3,4	3,3	3,0	2,9	2,7	2,6
Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu (zákl. ceny)	80 020	83 751	81 683	84 494	86 234	86 427
Daně CR	10 772	18 565	17 396	15 462	16 845	17 024
HDP CR	90 792	102 316	99 079	99 956	103 079	103 451
Podíl cestovního ruchu na hrubém domácím produktu (v %)	3,5	3,6	3,3	3,1	2,9	2,8

zdroj: ČSÚ, <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/tabulky_satelitního_uctu_cestovního_ruchu>

4.2.3. Přínos cestovního ruchu pro města

Z cestovního ruchu plyne řada finančních prostředků také přímo do městských rozpočtů. Jedná se především o daňové příjmy, konkrétně o daň z přidané hodnoty placenu návštěvníky a daně z příjmů podnikatelů v cestovním ruchu. Dalším přínosem jsou také poplatky za pobyt a kulturu. Této problematice se detailněji věnuje druhá část práce.

Mezi další pozitivní efekty lze zařadit zvýšení zaměstnanosti, rozvoj vzdělání, modernizace a rekonstrukce městských budov, rozvoj kulturně – společenského života ve městě, vytvoření zelených ploch cestou turisticky orientovaných investic do péče o městskou zeleň, rozvoj návazných odvětví, zvýšení příjmů a kvality života

domácností nebo celkový rozvoj města ze sociálního, ekonomického, politického a obchodního hlediska. Obvykle také dochází k rozvoji návazných odvětví, jako je obchod a potravinářství a k zvyšování stravovacích a ubytovacích kapacit.³²

4.2.4. Platební bilance

Již v první polovině 20. Století, během období ekonomické recese, si evropští ekonomové uvědomovali vliv cestovního ruchu na platební bilanci státu a mnoho zemí začalo přijímat opatření ke zvýšení příchozího a snížení odchozího cestovního ruchu. Přestože OSN intervenovala proti takovému protekcionismu již roku 1936, vlády státu pokračovali v ekonomické podpoře příjezdového cestovního ruchu, vláda Velké Británie například v roce 1966, z důvodu snížení deficitu rozpočtu, omezila množství vyvezených peněz ze země za účelem cestování pouze na £50 na den.³³

V současnosti, kdy se cestovní ruch stal jedním z největších exportních odvětví světa, je jeho vliv na vyrovnavání rozpočtu mnoha zemí velmi značný a zejména pro země s omezeným průmyslovým sektorem a malou možností rozvoje alternativních odvětví může být cestovní ruch podstatným zdrojem devizových příjmů.

Celkový vliv na platební bilanci státu může být ve skutečnosti mnohem větší, než platební bilance cestovního ruchu, tedy poměr mezi výdaji příchozích návštěvníků v dané zemi a výdaji občanů dané země v zahraničí. Je potřeba také zahrnout ostatní sektory, které profitují z cestovního ruchu nepřímo v rámci multiplikačního efektu. Celkový přínos je měřen tzv. Turistickým satelitním účtem (viz. kapitola Turistický satelitní účet).

---

³² NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 284-285

³³ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 91

Přínos cestovního ruchu pro celkovou platební bilanci státu je v každé zemi velmi odlišný a závidí na tom, zda daný stát více návštěvníky z cizích zemí přijímá a tím zvyšuje přebytek platební bilance (příjezdový cestovní ruch), nebo naopak více domácích účastníků cestovního ruchu cestuje do zahraničí a tím přebytek platební bilance snižuje (výjezdový cestovní ruch). Například země západní a severní Evropy mají bilanci cestovního ruchu negativní, země jižní a východní Evropy dosahují bilance pozitivní.³⁴

HDP daného státu se tedy zvyšuje, pokud zahraniční turisté danou zemi navštěvují, naopak HDP se snižuje, když domácí turisté cestují do jiných zemí. Jelikož součástí HDP je mimo jiné čistý export, tedy celkový export po odečtení importu (zahrnující také útraty našich turistů v zahraničí), který se zvýšením importu snižuje. Turistický vývoz se tak stal velmi žádoucí pro růst HDP a prosperitu země a cílem vlád proto bývá nalákání co největšího počtu zahraničních turistů.³⁵

Němčanský ovšem také poukazuje na fakt, že výsledky cestovního ruchu nejsou netto veličinami. Není do nich tedy zahrnut například dovoz potravin, který se uskutečnil pod vlivem zahraniční klientely. K takovýmto únikům příjmů z cestovního ruchu dochází především u rozvojových zemí.³⁶

4.2.5. Realizace neviditelného exportu

Neviditelný export představuje transformaci zahraničního obchodu na vnitřní. Zahraniční klient spotřebovává produkt cestovního ruchu přímo na místě realizace. Prodej produktu si tedy nevyžaduje žádné dopravní náklady, celní poplatky, pojistné platby ani další jiné poplatky.³⁷

---

³⁴ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 92-93

³⁵ GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J., *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, s. 392 - 393

³⁶ NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 157

³⁷ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 171

Tímto způsobem mohou být zahraničním návštěvníkům prodány také výrobky, které by jinak k běžnému exportu nebyly vhodné, například některé potravinářské, nebo zemědělské produkty s krátkou dobou trvanlivosti.³⁸

Za zboží a služby, které zahraniční klient spotřebuje na území navštíveného státu, zaplatí také daň z přidané hodnoty. V případě EU platí daň z přidané hodnoty automaticky všichni klienti pocházející z EU. Turisté z nečlenských zemí mají nárok na vrácení této částky při výstupu z území navštíveného státu. V ČR zákon o dani z přidané hodnoty stanovuje minimální výšku ceny zakoupeného zboží, ze které je možné požadovat zpětný návrat daně.³⁹

4.2.6. Inflace

Účastníci cestovního ruchu přinášejí peníze do místní ekonomiky a zvyšují tak příjem navštívené oblasti, což však může vedle ekonomických přínosů způsobovat velmi silný tlak na inflaci. Turisté mají obvykle výdaje vyšší než místní obyvatelé. Může to být z důvodu vyššího příjmu, nebo proto, že na svou dovolenou šetřili a nyní „rozhazují“. Mohou tak zvyšovat ceny komodit, jako jsou potraviny, doprava, umění, což má negativní dopad pro místní obyvatele.⁴⁰

Cestovní ruch přináší do oblasti dodatečné finanční zdroje, vytváří tlak na růst poptávky po zboží a službách, čímž, při nezměněné nabídce zboží a služeb dochází k růstu cenové hladiny a ke vzniku inflace. Oproti tomu pro země s vyšším odjezdovým cestovním ruchem, znamená mezinárodní cestovní ruch odliv finančních zdrojů, což naopak může způsobovat deflaci.⁴¹

---

³⁸ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 93,

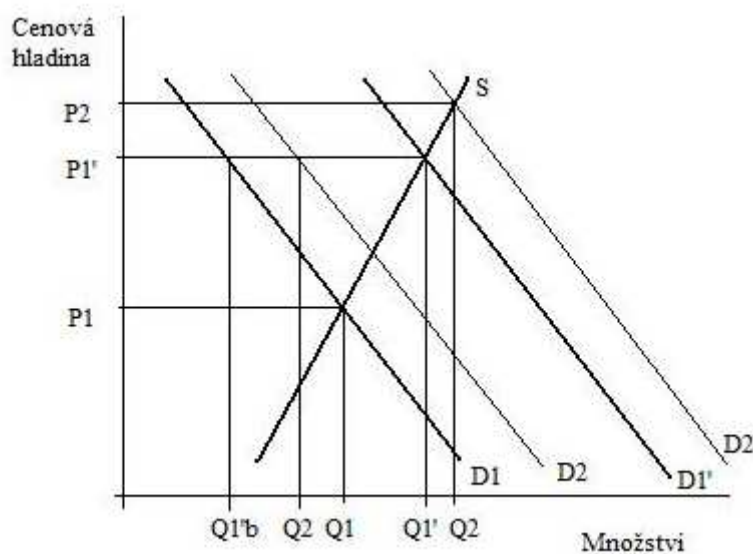
³⁹ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 171

⁴⁰ GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J., *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, s. 394-395

⁴¹ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 101

Celý proces ukazuje graf č. 1. Původní stav rovnováhy se nachází v průsečíku bodů P1 a Q1. Množství zboží a služeb poptávaných místními obyvateli se shoduje s nabídkou zboží a služeb v dané oblasti. Pokud však dojde v oblasti k rozvoji cestovního ruchu, poptávané množství místních obyvatel se zvyšuje o poptávané množství návštěvníků a křivka poptávky se posouvá na D1'. Rovnováha se nyní nachází v průsečíku bodů Q1' a P1'. Jelikož kupní síla rezidentů je nižší, při současných cenách poptávají pouze množství Q1'b. Časem se ovšem zvýšený ekonomický příjem oblasti projeví v růstu mezd a také rezidenti začnou poptávat větší množství zboží a služeb a poptávka rezidentů se posouvá na D2. Tímto však vzroste také celková poptávka (posun na D2') a cenová hladina roste dále. Míra růstu cenové hladiny poté závisí na sklonu nabídkové křivky.⁴²

Graf 4: Vliv inflace

zdroj: SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*

Rozvoj cestovního ruchu se často také projevuje na růstu cen nemovitostí. Tento růst může zapříčinit situaci, kdy rezidenti již nebudou mít prostředky pro nákup nemovitostí v oblasti svého bydliště, pokud zůstanou zaměstnáni v původních

⁴² SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 100-101

odvětvích. Ti proto začnou také raději podnikat oblasti cestovního ruchu, což však vede k větší závislosti dané oblasti na cestovním ruchu.

Existuje také zpětná vazba mezi inflací a cestovním ruchem. Cenová hladina může být rozhodujícím kritériem návštěvníků při volbě destinace. Pokud se bude potencionální návštěvník rozhodovat mezi dvěma místy s velmi podobnou nabídkou (primární i sekundární) produktů cestovního ruchu, rozhodne se pro tu s nižší cenovou hladinou.⁴³

4.2.7. Zaměstnanost

Cestovní ruch vytváří vznik nových pracovních příležitostí a rozvoj zaměstnanosti především v procesu budování technické základny při eventuálním rozvoji dodavatelských odvětví, dále v procesu realizace jednotlivých služeb, které jsou součástí produktu cestovního ruchu. Pracovní příležitosti lze poté rozdělit na přímo působící v zařízeních cestovního ruchu (např. ubytovací a stravovací zařízení, cestovní kanceláře, prodej suvenýrů) a nepřímo působící v zařízení služeb, které v rámci komplementárních vazeb aktivně působí jako dodavatelé daných služeb (např. zásobování restaurací, stavebnictví).⁴⁴

Průmysl cestovního ruchu patří k nejvýznamnějším světovým zdrojům zaměstnanosti. Při součtu přímé a nepřímé zaměstnanosti se odhaduje podíl zaměstnanosti v cestovním ruchu na celkové světové zaměstnanosti 11%.⁴⁵ Podíl zaměstnanosti v cestovním ruchu na celkové zaměstnanosti jednotlivých států poté závisí na rozsahu, charakteru, stádiu rozvoje a relativní důležitosti cestovního ruchu v poměru k ostatním odvětvím.

---

⁴³ VANHOVE, N., *The Economics of Tourism Destinations*, s. 68-69

⁴⁴ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 172

⁴⁵ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 102

Němčanský se například odkazuje na studii Schmidhausera⁴⁶, zabývající se zaměstnaností v cestovním ruchu ve Švýcarsku. Tato studie uvádí, že 1000 lůžek v ubytovacích zařízeních cestovního ruchu vytváří v průměru 459 dodatečných pracovních míst v terciární sféře, ze které dvě třetiny připadají na pohostinství a jedna třetina na jiné oblasti služeb. Na základě této studie lze také v průměru uvést, že na 100 pracovních míst v pohostinství závislém na cestovním ruchu připadá v průměru dalších 50 pracovních míst na jiné služby závislé na cestovním ruchu, asi 11 na obchod, 2 na banky a pojišťovny a 36 na veřejnou správu. Jedná se ovšem o průměrné hodnoty a lze očekávat značný rozptyl okolo těchto středních hodnot. V závislosti na konkrétním případě mohou být výsledné efekty jak vyšší tak nižší.⁴⁷

Dopad cestovního ruchu na zaměstnanost je někdy kritizován, jelikož v praxi nedochází k očekávanému snížení nezaměstnanosti a zvýšení nabídky stálých a kvalitních pracovních míst. Největším problémem bývá sezónní povaha mnoha pracovních pozic. Mnoho takovýchto pozic poté přiláká spíše studenty a občany v důchodovém věku, kteří nejsou součástí ekonomicky aktivního obyvatelstva. Nízké mzdy a nepříznivá pracovní doba často přitahují také zahraniční pracovní sílu.⁴⁸

Pro svou nepřímou propojenost s mnoha dalšími odvětvími má však rozvoj cestovního ruchu na celkovou zaměstnanost a tím i ekonomiku příznivý dopad. Vznik nových pracovních pozic v oblasti služeb je také vítaným přínosem vzhledem k celosvětovému úbytku pracovních míst v primárních a sekundárních odvětvích.⁴⁹

---

⁴⁶ Schmidhauser, H., P., *Der Beschäftigungseffekt des Fremdenverkehrs im tertiären Sektor, dargestellt am Beispiel der Schweiz*

⁴⁷ NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 158-159

⁴⁸ UNEP DTIE SCP BRANCH: TOURISM. *Socio-cultural Impacts of Tourism* [online], <<http://www.unep.fr/scp/tourism/sustain/impacts/sociocultural/negative.htm>>

⁴⁹ MAK, J., *Tourism and the economy*, s. 5-6

4.2.8. Strukturální změny

Pokud v daném regionu převládá pouze jeden průmysl, např. zemědělství, tedy průmysl s nízkou produktivitou, může docházet k dramatickému přecházení lidí do oblasti cestovního ruchu, která slibuje vyšší zisky. Výstup ze zemědělství se snižuje, čímž dochází k růstu cen. Cestovní ruch tak může pohltit ostatní průmyslové sektory, což může vést k ekonomické nestabilitě, jelikož základem ekonomické stability je právě různorodost průmyslové základny v regionu. Pokud se region stane závislý na cestovním ruchu, může to sebou přinášet řadu negativních jevů. Cestovní ruch podléhá sezónnosti, a v obdobích poklesu poptávky může vést k velkému poklesu zaměstnanosti, což přináší ekonomické a sociální problémy. Poptávka turistů je také velmi závislá na jejich příjmech a vkusu. Na cílovou destinaci tak mohou mít zásadní vlivy ekonomické krize v zemích, odkud přichází většina návštěvníků, případně celosvětové trendy a vkus účastníků cestovního ruchu. Vysoká závislost destinace na cestovním ruchu může vést k řadě problémů. V některých případech může například dojít k tomu, že vlády, s vidinou velkých budoucích zisků z cestovního ruchu, začnou ve velké míře investovat do programů na podporu cestovního ruchu na úkor ostatních investic, jako např. zdravotnictví nebo školství. Útlum těchto sektorů pak může zpomalit celkový rozvoj oblasti. Jak již bylo popsáno výše, závislost oblasti na turismu není žádoucí, masivní investice však mohou způsobit, že tato situace nastane.⁵⁰

4.2.9. Specifika městského cestovního ruchu

Vzhledem k tematickému zaměření práce je vhodné zmínit také některá další specifika městského cestovního ruchu. Vedle již zmíněných ekonomických aspektů uvádí Němčanský také důležité nepřímé efekty, jako zlepšování image města a zlepšení konkurence mezi městy.

---

⁵⁰ GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J., *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, s. 400

Městský cestovní ruch je krátkodobou formou cestovního ruchu s průměrnou délkou pobytu okolo dvou dní. Pro městský cestovní ruch existuje celá řada motivů: např. obchodní, kulturně poznávací, zdravotní, motiv vzdělávání, návštěva příbuzných nebo tranzit, přičemž jednotlivé motivy se často mezi sebou prolínají a kumulují. Pro rozvoj městského cestovního ruchu je důležité jednotlivé cílové skupiny návštěvníků dobře poznat.

Potenciál městského cestovního ruchu tvoří sedm prvků: dopravní dostupnost, struktura města (historické jádro, moderní zástavba, periférie města), kulturní infrastruktura, nákupní možnosti, nabídka služeb, pohostinské služby a hoteliérství. Zabezpečení těchto prvků je pro město velmi důležité, pokud má na rozvoji cestovního ruchu zájem. Z tohoto důvodu je nutné vypracovat důkladnou analýzu prokazující potenciál a dostatečnou atraktivitu města pro rozvoj cestovního ruchu. Případné zabezpečení tohoto rozvoje je pak úlohou zejména městských úřadů, od kterých se také očekává vytvoření přijatelných legislativních podmínek a poskytování různých forem podpory (příspěvky na úroky, úvěrová politika, snižování místních poplatků a daňového zatížení).

Přes všechny kladné ekonomické aspekty cestovního ruchu na něj však nelze nahlížet jako na východisko sociálně – ekonomických problémů daného města, ale pouze jako na jednu z alternativ jejich zlepšení. Důležité je také optimální zatažení účastníků městského cestovního ruchu. Pokud by například docházelo k masovému charakteru a cestovní ruch by nebyl správně regulován, mohlo by docházet k materiálním (poškození pamětihodností, zvýšená kriminalita) a nemateriálním škodám (ztráta typické městské atmosféry, narušení vztahů mezi obyvateli a účastníky cestovního ruchu, poškození image města), což by mohlo mít za následek odklon zájmu návštěvníků.⁵¹

---

⁵¹ NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 280-286

4.3. Způsoby měření ekonomického vlivu cestovního ruchu

Měření celkového ekonomického vlivu cestovního ruchu je poměrně komplikované, neboť se nejedná o uzavřené odvětví ale o souhrn řady činností a aktivit, které prostupují mnoha ekonomickými odvětvími. Cestovní ruch má také nepřímý ekonomický vliv na odvětví, která s ním primárně nesouvisejí, jak bylo popsáno v kapitole o multiplikačním efektu. Rozhodujícím ukazatelem jsou výdaje účastníků cestovního ruchu a jejich následná multiplikace, tedy jejich následné prostupování ekonomikou. Jednotlivé způsoby měření ekonomického vlivu cestovního ruchu budou rozebrány dále v této kapitole.

4.3.1. Turistický satelitní účet

Jak uvádí Vanhove, měření vlivu cestovního ruchu na ekonomiku bylo ještě do nedávna velmi nepřesné a příliš povrchní. Není totiž možné spoléhat se pouze na čísla typu počet postelí, hotelových pokojů nebo kempinkových míst.⁵² Z tohoto důvodu byl vyvinut OSN tzv. turistický satelitní účet pro měření ekonomických sektorů, které nejsou definovány jako průmyslová odvětví v národních účtech. Průmysl cestovního ruchu se skládá z řady odvětví, jako je doprava, ubytování, stravování, kulturní a lázeňské služby a další. Návštěvníci dané oblasti nakupují zboží a služby od turistických, ale i neturistických podniků. Klíčovým bodem je zahrnout veškeré tyto výdaje do celkových výdajů. Turistický satelitní účet je novým statistickým nástrojem, jehož úkolem je měřit tyto údaje podle mezinárodních standardů, konceptů, klasifikací a definic, které by umožnili platné porovnání s ostatními odvětvími a zeměmi.⁵³

Turistický satelitní účet byl vyvíjen organizací UNWTO (United Nations World Tourism Organisation) ve spolupráci s organizací WTTC (World Travel and Tourism Council) a podporou CTC (Canadian Tourism Council) již od 80. let.⁵⁴ Jako první byl

---

⁵² VANHOVE, N., *The Economics of Tourism Destinations*, s. 23

⁵³ GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J., *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, s. 405

⁵⁴ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 176

turistický satelitní účet zaveden v Kanadě, kde byly v roce 1994 zveřejněny první výsledky. V roce 1999 vznikla po Světové konferenci o měření ekonomického dopadu cestovního ruchu v Nice pracovní skupina UNWTO-OECD-Eurostat, jež se zabývala vytvořením společné metodiky satelitního účtu. Výsledný dokument byl předložen Statistické komisi OSN a v březnu 2000 přijat.⁵⁵

Turistický satelitní účet poskytuje především následující výstupy:

- Sladuje poptávkovou stranu se stranou nabídky, v rámci účtu způsobuje větší soudržnost s chápáním cestovního ruchu jako odvětví (v mezinárodním chápání jako celého rezortu – průmyslu),
- Použití účetního systému vykazování může přinést do analýz cestovního ruchu další důležité informace, jako například údaje o přidané hodnotě, podílu cestovního ruchu na tvorbě hrubého domácího produktu, národním produktu, podílu na lidských zdrojích nebo finančních tocích,
- Zviditelnění výkonů podnikatelských subjektů, které poskytují základní služby cestovního ruchu (tj. ubytovací, dopravní, stravovací) a dále doplňkové služby (např. nákupy účastníků cestovního ruchu v maloobchodě, výdaje na kulturní, sportovní, lázeňské a jiné doplňkové služby)
- Kvantifikaci daňového zatížení všech podnikatelských subjektů, které poskytují služby nejen účastníkům příjezdového ruchu, ale i výjezdového cestovního ruchu a domácího cestovního ruchu.⁵⁶

Velmi důležitý je přínos turistického satelitního účtu při navrhování politik týkajících se rozvoje cestovního ruchu a dále uvádí údaje o vlivu na platební bilanci a je také novým mezinárodním standardem podpořeným Statistickou komisí OSN.⁵⁷

---

⁵⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Metodika satelitního účtu České republiky* [online], <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/tabulky_satelitniho_uctu_cestovniho_ruchu>

⁵⁶ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 176-177

⁵⁷ GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J., *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, s. 404-407

Turistický satelitní účet dále poskytuje údaje pro vytvoření ekonomického modelu a modelu zaměstnanosti, na základě kterého mohou být odstraněny výdajové a zaměstnanecké šoky. TSA se používá od roku 1993, velká konference ohledně TSA se uskutečnila ve Vancouveru v r. 2001 za účasti UNWTO, WTTC, OECD, UN, Eurostatu a dalších vládních statistických orgánů a bank.

Pro rozvoj a chod turistického satelitního účtu je nutná spolupráce mnoha orgánů:

- národní statistické úřady, národní banky, asociace podnikatelů v cestovním ruchu
- úřady zodpovědné za přípravu národních účtů a platební bilance
- participace a kolaborace podnikatelů v cestovním ruchu a korespondujících asociací

Dřívější vykazování výkonů cestovního ruchu se soustřeďovalo především na počty příjezdů turistů a jejich charakteristiky, tržby hotelů a dalších ubytovacích zařízení za ubytování zahraničních a domácích hostů, nebo strukturu podnikatelských subjektů podle odvětvové klasifikace ekonomických činností. Ukazatele odvětvové klasifikace ekonomických činností však poukazovaly pouze na některé stránky výkonů cestovního ruchu a nevystihovaly význam cestovního ruchu v ekonomice státu, nebo regionu. Mezi přednosti turistického satelitního účtu patří především zahrnutí nepřímých ekonomických konsekvencí vyplívajících z multiplikačního efektu, jako např.:

- stavebnictví – výstavba ubytovacích a rekreačních zařízení, budování infrastruktury
- potravinářský průmysl – výroba a dodávka potravin do stravovacích provozních jednotek, catering letecké dopravy, akce kongresového cestovního ruchu
- spotřební průmysl – bílá technika, nábytek, hotelové technologie apod.,

- služby pro podniky cestovního ruchu – hygienické, bezpečnostní, opravárenské, bankovní apod.⁵⁸

4.3.2. Multiplikační efekt

Celkové příjmy z cestovního ruchu bývají obvykle mnohem větší, než jsou výdaje účastníků cestovního ruchu v dané oblasti. Je tomu tak z důvodu cirkulace výdajů v oběhu, která vzniká působením tzv. multiplikátorů. Jelikož je k průmyslu cestovního ruchu přidružena celá řada dalších malých podnikatelů, jsou příjmy z turismu filtrovány mezi velmi širokou vrstvou obyvatelstva. Ekonomické dopady cestovního ruchu na daný region tedy můžeme rozdělit na přímé, plynoucí z konkrétního objemu výdajů návštěvníků, a nepřímé, představující rozvojové důsledky regionu vzniklé následkem využití prostředků cestovního ruchu v ekonomickém rozvoji.⁵⁹

Příjmový multiplikátor

Příjmový multiplikátor nám udává, o kolik jsou vyšší konečné příjmy, než primární výdaje účastníků cestovního ruchu. Výdaje účastníků cestovního ruchu zvedají příjem v dané oblasti, jehož část je následně znovu utracena. Průmysl cestovního ruchu je nutné zabezpečovat dodávkami surovin, materiálu, zařízení, technologií, služeb a pracovními silami, což vytváří celý komplex dodavatelských odvětví participujících na budování cestovního ruchu.⁶⁰ Tímto vzniká řetězec výdaj-příjem-výdaj, který se neustále opakuje, dokud z důvodu úniků nezanikne. Během celého procesu dochází k únikům do úspor a daní, část příjmů je utracena mimo místní ekonomiku. Multiplikační efekt je tedy tím větší, čím více prostředků je utraceno

---

⁵⁸ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 177-178

⁵⁹ NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 160

⁶⁰ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 171

v místní ekonomice. Velmi proto záleží na soběstačnosti ekonomiky. Čím je ekonomika schopnější vyrábět výrobky a poskytovat služby, které turisté vyžadují, tím je multiplikační efekt větší. Publikace *Tourism*⁶¹ uvádí v ideálním případě až trojnásobný multiplikační efekt u dostatečně soběstačné ekonomiky. Pokud je naopak většina zboží importována, multiplikační efekt je omezen.

S příjmem plynoucím z cestovního ruchu nakládají domácnosti dvěma způsoby, část vydají na spotřebu, tedy na spotřební statky krátkodobé a dlouhodobé spotřeby a na služby, a část ušetří. Poměr spotřeby a úspor je dán mezním sklonem ke spotřebě, který udává, o kolik se změní spotřeba, změní-li se disponibilní důchod domácností o jednotku.⁶² Síla multiplikačního efektu roste s rostoucím mezním sklonem ke spotřebě. Podmínkou je, aby byla spotřeba realizována v národní ekonomice.

Multiplikátor zaměstnanosti

Multiplikátor zaměstnanosti vyjadřuje, kolik v dané oblasti bylo vytvořeno nových pracovních míst v ostatních oborech na jedno pracovní místo v cestovním ruchu. Dle OECD (Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj) tvoří pracovní místa přímo působící v cestovním ruchu pouze přibližně polovinu celkové zaměstnanosti. Průměrná hodnota multiplikátoru se tak pohybuje okolo 1,5 až 2.

V případě zaměstnanosti v cestovním ruchu může docházet k únikům z místní ekonomiky v případě zaměstnávání zahraničních zaměstnanců. K tomuto jevu dochází zejména z důvodu sezónnosti, tedy potřeby zvýšit počty zaměstnanců, kdy daná oblast není schopna uspokojit poptávku po pracovní síle jak kvalitativně tak kvantitativně.

---

⁶¹ GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J., *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, s. 398-400

⁶² PAVELKA, T., *Makroekonomie, základní kurz*, s. 36-39

Další multiplikátory

Dále existuje celá řada multiplikátorů udávajících ekonomický vliv cestovního ruchu v daném regionu. Mezi nejvýznamnější patří:

Mzdový multiplikátor – vyjadřuje růst mezd a platů na nově vzniklých pracovních místech. Tento multiplikátor má obvykle vyšší hodnotu, než zaměstnanecký multiplikátor. Mzdy jsou tedy vyšší, než přírůstek zaměstnanosti.⁶³

Obratový multiplikátor - měří obchodní obrat vytvořený při zvýšení turistických výdajů o jednotku.⁶⁴

Multiplikátor vládních příjmů – vyjadřuje přírůstek vládních příjmů vytvořený dodatečným výdajem návštěvníků.⁶⁵

Investiční multiplikátor – udává změnu produktu při zvýšení investičních výdajů o jednotku.⁶⁶

Multiplikátor výstupu – udává změnu výstupu ekonomiky vytvořenou při zvýšení turistických výdajů o jednotku.⁶⁷

4.3.3. Výpočet multiplikačního efektu

Pro výpočet multiplikačního efektu se využívá především pěti způsobů, jejichž výpočtem se zabývají autoři Gartner a Lime v publikaci *Trends in outdoor recreation*,

---

⁶³ NĚMČANSKÝ, M., *Odvětví cestovního ruchu*, s. 161

⁶⁴ GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J., *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, s.397

⁶⁵ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 95

⁶⁶ SHARPLEY, R., TELFER, D. J., a kol., *Tourism and development*, s. 95

⁶⁷ GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J., *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*, s. 397

*leisure and tourism*⁶⁸ a Cooper v publikaci *Tourism: principles and practice*⁶⁹. Všechny pět způsobů bude popsáno dále.

Základní teoretické modely – Základním předpokladem této teorie je existence pevného vztahu mezi exportními a místními odvětvími. Změna ve výdajích návštěvníků tak vždy vyvolá předvídatelnou a měřitelnou změnu v aktivitě místních odvětví. Tímto způsobem lze změřit například změnu zaměstnanosti vytvořenou změnou objemu výdajů návštěvníků. K výpočtu pro krátké období se používá následujícího vzorce:

$$\frac{E}{E_{tx}} = \frac{1}{1 - E_{tc}/E_t}$$

(E_t = celková místní zaměstnanost, E_{tc} = místní zaměstnanost uspokojující místní spotřebitelskou poptávku, E_{tx} = přímá změna v zaměstnanosti vytvořená změnou ve výdajích turistů)

K výpočtu pro dlouhé období se používá následujícího vzorce:

$$\frac{E}{E_{tx}} = \frac{1 + i_2}{1 - E_{tc}/E_t}$$

(i_2 = statisticky odhadovaný parametr, hodnota mezi 0 a 1, která charakterizuje změnu v investicích vzhledem ke změně v turistické aktivitě)

Cooper však poukazuje na přílišnou zjednodušenost těchto modelů, kvůli kterým nejsou v praxi příliš často používány.

Keynesiánský model multiplikátoru – Tento model měří množství příjmů vytvořené každou další jednotkou výdajů návštěvníků. Využívá se následujícího vzorce:

$$k = \frac{1}{1 - c + m}$$

(c = úspory, m = dovoz)

---

⁶⁸ GARTNER, C.; W., LIME, W., D., *Trends in outdoor recreation, leisure and tourism*, 241-242

⁶⁹ COOPER, Ch., a kol., *Tourism : Principles and practice*, 138-142

Ad hoc model – Tento model se využívá pro změření dopadu konkrétní události. Využívá místních průzkumů a šetření a musí být konstruován zvlášť pro každou oblast.

Input-output analýza – Zdrojem dat pro tento model jsou tzv. input – output tabulky zobrazující vstupy a výstupy jednotlivých odvětví za určitou časovou jednotku. Předpokladem je linearita vztahů mezi výrobní spotřebou a výrobou.

Model všeobecné rovnováhy – Navazuje na model input-output analýzy, zabývá se však všemi interakcemi mezi jednotlivými ekonomickými sektory.

4.3.4. SICTA

SICTA (Standard International Classification of Tourism Activities – Standardní mezinárodní klasifikace turistických činností) je podkladem pro tvorbu satelitních účtů.⁷⁰

Dle Heskové tvoří reálnou poptávku v cestovním ruchu výdaje vynaložené účastníky cestovního ruchu před, během i po skončení cesty, tedy veškeré výdaje, které se k cestě vztahují. Výjimku tvoří nákupy investičního charakteru a pravidelné příhraniční nákupy. Je možné zahrnout příhraniční nákupy, které nemají charakter pravidelnosti.

Stranu nabídky charakterizuje SICTA jako spotřební výdaje účastníků cestovního ruchu obsahující výdaje domácích občanů a výdaje zahraničních turistů na služby i zboží které jsou obvykle spojené s cestováním a turistikou. Realizovaná nabídka v cestovním ruchu je tedy vyjádřena sumou příjmů cestovního ruchu.⁷¹

---

⁷⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Metodika satelitního účtu České republiky* [online], <
[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_tabulky_satelitního_uctu_cestovního_ruchu/\\$File/metod_tsa.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_tabulky_satelitního_uctu_cestovního_ruchu/$File/metod_tsa.pdf)>

⁷¹ HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 179

4.3.5. Direktiva EU 95/57/EC

Tato direktiva zdůrazňuje potřebu sběru statistických informací pro cestovní ruch na úrovni veřejného i soukromého sektoru. Cílem direktivy je vytvořit informační systém pro statistiku na úrovni Evropské unie.⁷²

Pro oblast statistiky cestovního ruchu je v rámci Evropské unie platná Směrnice 95/57/EC (Council Directive) o sběru statistických informací v oblasti cestovního ruchu (příloha č. 7). Směrnice byla plně implementována do české národní legislativy s účinností od roku 2003 a na jejím základě jsou členské státy Unie povinné poskytovat údaje o kapacitách a návštěvnosti v hromadných ubytovacích zařízeních a domácím a výjezdovém cestovním ruchu v určité periodicitě za účelem aktualizace údajů. Ukazatele odpovídají mezinárodní metodice a jsou mezinárodně srovnatelné.⁷³

Do statistiky cestovního ruchu jsou tedy zahrnuty údaje o kapacitě a návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) sloužících cestovnímu ruchu; údaje z výběrového šetření v domácnostech o cestovních zvyklostech rezidentů a údaje z hraniční statistiky.⁷⁴

---

⁷² HESKOVÁ, M. a kol., *Cestovní ruch*, s. 180-181

⁷³ LEGIERSKÁ, Y., *Statistika v cestovním ruchu* [online], <
<http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=2a28ba0e-fd4a-487b-8452-38d70c62c1c2>>.

⁷⁴ LEGIERSKÁ, Y., *Statistika v cestovním ruchu* [online], <
<http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=2a28ba0e-fd4a-487b-8452-38d70c62c1c2>>.

5. Vliv cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov

5.1. Stručná charakteristika města Český Krumlov

Český Krumlov se nachází na jihu Jihočeského kraje, přibližně 20 kilometrů jihozápadně od hlavního krajského města Českých Budějovic. Rozlohou jde o malé město s 13 377 obyvateli⁷⁵. Jedná se však o unikátní místo vzhledem k bohaté historii, množství historických památek, kulturních akcí a krásné přírodě. Z těchto důvodů bylo město v roce 1992 zapsáno na Seznam světového přírodního a kulturního dědictví UNESCO a stalo se jednou z nejvyhledávanějších turistických destinací v České republice jak domácími tak zahraničními návštěvníky.

5.2. Analýza primární nabídky města Český Krumlov

5.2.1. Historické centrum města

Historické centrum města je jedinečně zachovalý celek, který byl jen velmi málo ovlivněn moderním vývojem. Nachází se zde velké množství domů, dokazujících vysokou úroveň stavební a umělecké činnosti 15. a 16. století. Dochována byla původní urbanistická struktura – parcelace, hmotová skladba, tvar střech, výrazy fasád, bohatství původních dispozic, klenových prostorů a interiérů. Ojedinělé je také množství historických tesařských, truhlářských, kovářských, zámečnických a kamenických detailů.⁷⁶ Historický odkaz, malebná architektura zasazená do dramatického

---

⁷⁵ Údaj k 1. 1. 2011, ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Demografické údaje vybraná města Jihočeského kraje* [online], <[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/cesky_krumlov/\\$File/c_krumlov.pdf](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/cesky_krumlov/$File/c_krumlov.pdf)>

⁷⁶ INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV, *Zdůvodnění zápisu města na seznam UNESCO* [online], <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/unesco_zapis.xml>

kopcovitého terénu okolo klikatící se řeky Vltavy je hlavním turistickou atraktivitou, tedy hlavní primární nabídkou, což dokládá vyjádření ICMOS (Mezinárodní rada pro památky a sídla, poradní organizace Výboru pro světové dědictví) z roku 1992: "Český Krumlov je vynikající příklad malého středověkého středoevropského města, které za strukturu a stavby v historickém centru vděčí své ekonomické význačnosti a relativně nerušenému organickému vývoji za více jak pět století. Město Český Krumlov se vyvíjelo v meandrech řeky Vltavy, která vytváří překrásný krajinný rámeček. Jeho vývoj v čase je jasně čitelný z jeho budov a jeho urbanistické struktury. Český Krumlov je nesporně nejlépe zachovalý a nejrepresentativnější živoucí příklad středověkého středoevropského malého města."⁷⁷ Dle průzkumu agentury STEM/MARK přijíždí za architekturou a památkami 84% všech návštěvníků města⁷⁸.

5.2.2. Státní hrad a zámek Český Krumlov

Monumentální komplex hradu a zámku Český Krumlov se tyčí nad historickým centrem na vysokém protáhlém skalním ostrohu, obtékán z jedné strany řekou Vltavou a z druhé potokem Polečnicí. Jedná se o druhý největší hradní a zámecký komplex v České republice. Svou rozlohou, architektonickou úrovní i kulturní tradicí se řadí mezi nejvýznamnější památky ve střední Evropě. Půdorysná dispozice, hmotová skladba a architektonické detaily dochovávají stavební vývoj od 14. do 19. století. Vysoké hodnocení místa z řad domácích i zahraničních odborníků vedlo postupně k získání statutu nejvyšší památkové ochrany. V roce 1963 bylo město prohlášeno městskou památkovou rezervací, v roce 1989 byl areál zámku vyhlášen národní kulturní památkou a, spolu s historickým centrem města, v roce 1992 zapsán na Seznam památek světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO⁷⁹. Státní hrad a zámek je

---

⁷⁷ INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV, *Zdůvodnění zápisu města na seznam UNESCO* [online], <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/unesco_zapis.xml>

⁷⁸ STEM/MARK, *Turisté a návštěvníci Českého Krumlova*, výzkum pro město Český Krumlov, 2009

⁷⁹ INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV, *Státní hrad a zámek Český Krumlov* [online], <http://www.castle.ckrumlov.cz/docs/cz/zamek_oinf_sthrza.xml>

navštěvován naprostou většinou návštěvníků. Dle průzkumu agentury STEM/MARK pouze 19% z celkového počtu návštěvníků města návštěvu této památky vynechává.⁸⁰

5.2.3. Příroda a okolí

Město Český Krumlov je obklopeno kopcovitou krajinou s ideálními podmínkami pro pěší turistiku, cyklistiku nebo jezdeckví. Velmi rozšířené jsou také vodní sporty na řece Vltavě, především rafting a ježdění na kanoích. V blízkosti se nachází chráněná krajinná oblast Blanský les s nejvyšší horou Kletí (1083 m.), zřícenina hradu Dívčí kámen, klášter Zlatá Koruna, hrad Rožmberk, Národní park Šumava a přehradní nádrž Lipno.

5.3. Analýza sekundární nabídky města Český Krumlov

5.3.1. Ubytovací a stravovací zařízení a další služby

V Českém Krumlově fungovalo ke dni 26. 1. 2011 79 hromadných ubytovacích zařízení⁸¹ všech kategorií (podrobnější rozpis je uveden v následující tabulce), které dohromady nabízely 4568 lůžek⁸². Jedná se o absolutně nejvyšší počet ubytovacích zařízení v Jihočeském kraji, pro srovnání, v Prachaticích se nachází ubytovacích zařízení 14, v Českých Budějovicích 43, v Táboře 23, v Jindřichově Hradci 21.⁸³

---

⁸⁰ STEM/MARK, *Turisté a návštěvníci Českého Krumlova*, výzkum pro město Český Krumlov, 2009

⁸¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Hromadná ubytovací zařízení České Republiky* [online], <<http://www.czso.cz/lexikon/uz.nsf/uz?openform&:545392>>

⁸² DESTINAČNÍ MANAGEMENT ČESKÝ KRUMLOV

⁸³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Hromadná ubytovací zařízení České Republiky* [online], < ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Hromadná ubytovací zařízení České Republiky* [online], <<http://www.czso.cz/lexikon/uz.nsf/uz?openform&:545392>>

Tabulka 2: Rozdělení ubytovacích zařízení v Českém Krumlově

Kategorie ubytovacího zařízení	počet
Hotel *****	1
Hotel ****	6
Hotel ***	7
Hotel garni	4
Penzion	45
Kemp	2
Ostatní zařízení jinde nspecifikovaná	10

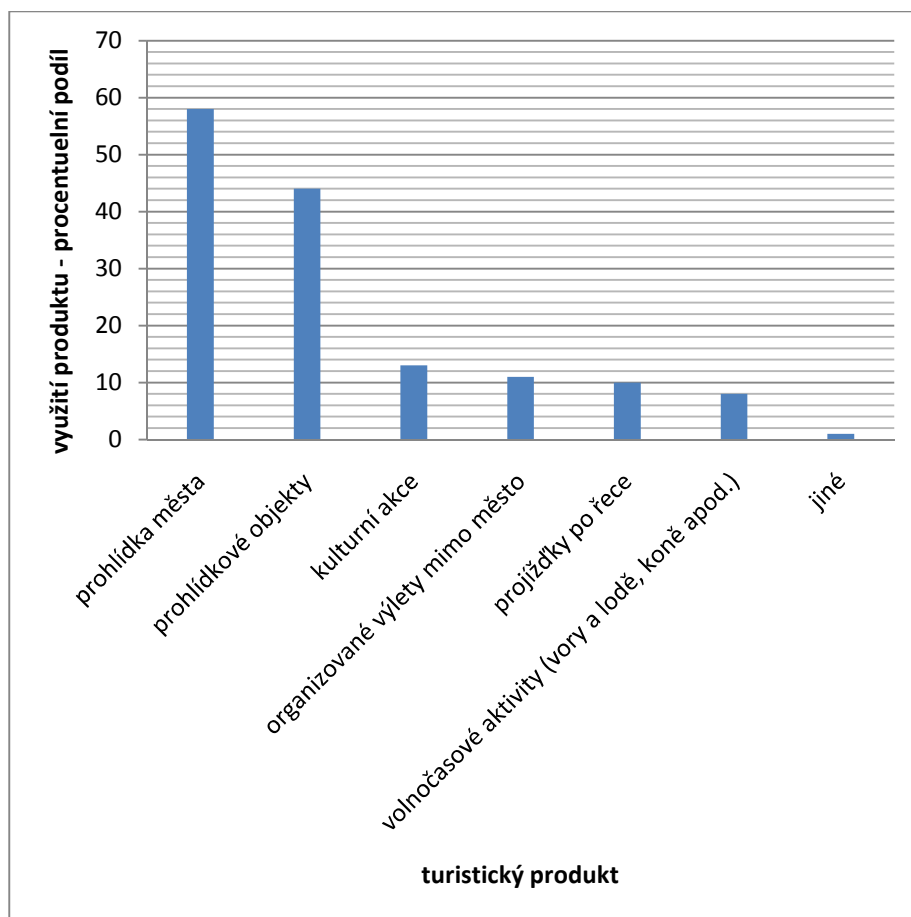
vlastní zpracování, zdroj: ČSÚ, <<http://www.czso.cz/lexikon/uz.nsf/uz?openform&:545392>>

Ve městě je také velké množství stravovacích zařízení, orientovaných jak na místní občany, tak na návštěvníky. V tomto případě bohužel neexistuje oficiální statistické šetření, neoficiální zdroje uvádějí více než 130 stravovacích zařízení⁸⁴. Nabízena je také celá řada doplňkových služeb. Ve městě je velké množství cestovních agentur a kanceláří nabízejících prohlídky města, půjčování vybavení pro rekreační sporty (např. cyklistika, vodní sporty), případně výlety do okolí nebo dopravu do dalších destinací. Město disponuje také řadou konferenčních prostorů pro kongresovou turistiku. Z dalších dostupných aktivit lze jmenovat jezdectví, tenis, wellness, fitness nebo golf. Také celá řada obchodů v historickém centru města je zaměřena téměř výhradně na přijíždějící návštěvníky, ať již se jedná o prodej suvenýrů a dalších upomínkových či jiných uměleckých předmětů a dalších věcí. Využívání jednotlivých turistických služeb zjišťovala ve svém průzkumu také agentura STEM/MARK. Výsledky jsou uvedeny v následujícím grafu. Nejvíce využívanou službou mezi návštěvníky jsou prohlídky města.⁸⁵

⁸⁴ FOLKLORNÍ SDRUŽENÍ ČESKÉ REPUBLIKY, *Ubytování a stravování* [online], <<http://www.folklorisdruzeni.cz/ubytovani-a-stravovani0>>

⁸⁵ STEM/MARK, *Turisté a návštěvníci Českého Krumlova*, výzkum pro město Český Krumlov, 2009

Graf: Využívání turistických služeb návštěvníky Českého Krumlova

vlastní zpracování, zdroj: STEM/MARK

5.3.2. Kulturní akce

Ve městě se každoročně koná 5 hudebních festivalů, divadelní festival, nachází se zde 7 muzeí a 4 galerie. Mezi nejvýznamnější události patří Slavnosti pětileté růže, Mezinárodní hudební festival, Svatováclavské slavnosti nebo EKOFILM. Významnou turistickou atraktivitou je také otáčivé hlediště nebo Egon Schiele Art Centrum.

5.4. Analýza návštěvnosti

Město Český Krumlov patří dlouhodobě k nejnavštěvovanějším turistickým cílům v České republice. Podle odhadů vyplývajících z návštěvnosti výstav, kulturních akcí, počtu parkujících autobusů nebo statistik z ubytovacích zařízení navštívilo Český Krumlov například v roce 2008 kolem 1 200 000 návštěvníků⁸⁶.

5.4.1. Počet přenocování

Jedním z nejprůkaznějších ukazatelů návštěvnosti je počet přenocování v ubytovacích zařízeních. Data eviduje odbor financí Městského úřadu Českého Krumlova na základě evidence vybraných poplatků za lázeňský nebo rekreační pobyt. Počet návštěvníků zůstávajících ve městě jednu nebo více nocí je pro město klíčový, neboť zde zanechávají obvykle větší množství finančních prostředků, než jednodenní návštěvníci. Počet návštěvníků, kteří v Českém Krumlově přenocovali v letech 1998 až 2010, je uveden v následující tabulce.

Tabulka 3: Počet přenocování v Českém Krumlově v letech 1998 – 2010

Přenocování v Českém Krumlově					
	1998	1999	2000	2001	2002
Hotel	18 786	22 666	36 780	46 338	42 258
Pension v centru	25 141	38 619	40 942	49 874	42 391
Jiné ubytování v centru	4 438	5 030	7 187	9 042	8 107
Pensiony mimo centrum	5 498	7 517	6 550	7 964	7 105
Rodinné domy	6 977	7 941	7 664	7 933	7 698
Ostatní zařízení	1 916	33 189	44 199	41 989	18 289
Celková kapacita	62 756	114 962	143 322	163 140	125 848
Meziroční změna		45,4%	19,8%	12,1%	-29,6%

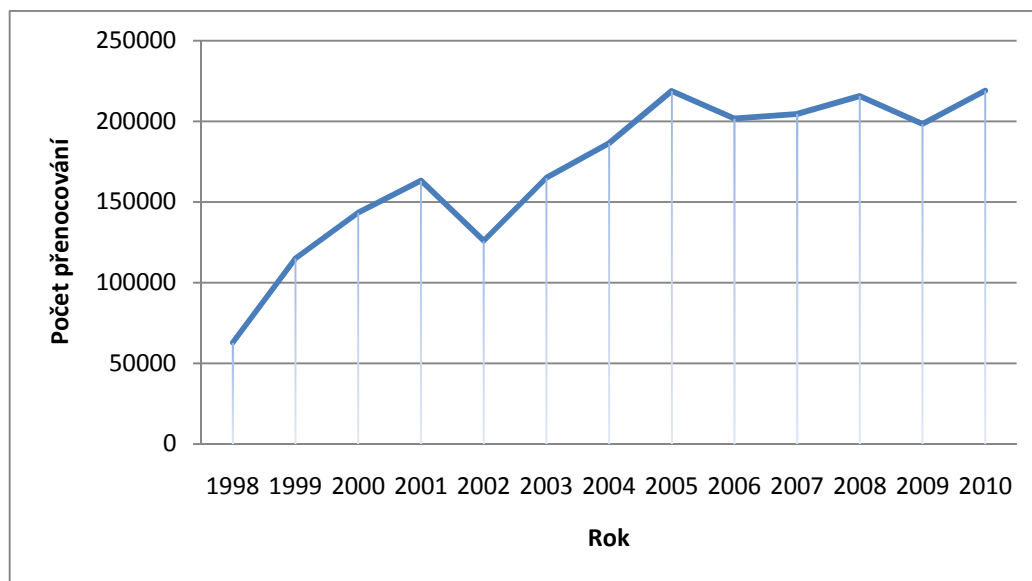
2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
49 197	95 217	95 078	92 823	109 518	112 814	106 175	123 054
49 650	57 713	58 230	59 874	26 406	25 674	20 038	24 790
9 213	0	75	31	17 415	28 453	19 566	17 666

⁸⁶ Informační systém města Český Krumlov, *Přehled návštěvnosti města Český Krumlov* [online], <<http://www.ckrumlov.info/docs/cz/prenav.xml>>

10 660	20 589	24 676	41 301	38 120	36 615	40 340	36 499
6 969	436	361	736	983	3 058	3 382	4 962
39 241	12 458	40 424	6 875	12 085	9 033	8 918	12 015
164 930	186 413	218 844	201 640	204 527	215 647	198 419	218 986
23,7%	11,5%	14,8%	-8,5%	1,4%	5,2%	-8,7%	9,4%

zdroj: Destinační management Český Krumlov

Graf 5: Počet přenocování v Českém Krumlově v letech 1998 – 2010

vlastní zpracování, zdroj: Destinační management Český Krumlov

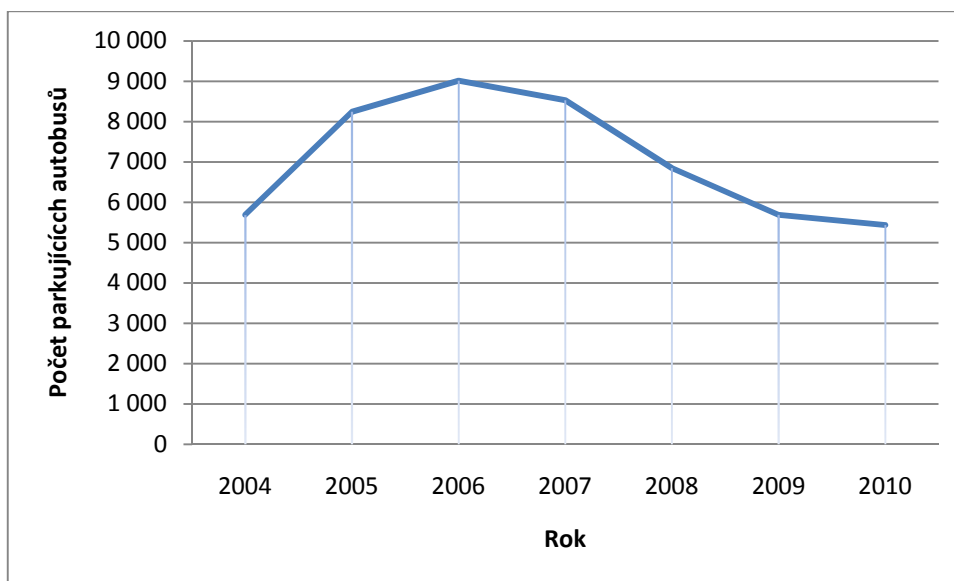
Pokud se podíváme na graf za dané období, je evidentní, že počet přenocování měl koncem 90. let výrazně rostoucí tendenci, která byla porušena až v roce 2002, kdy v srpnu Český Krumlov zasáhly rozsáhle povodně. Od tohoto roku počet přenocování opět stoupal, až do roku 2005. Od této doby počet přenocování kolísá okolo 210 000 nocujících návštěvníků za rok.

5.4.2. Parkování autobusů

Další statistikou ukazující návštěvnost města může být také počet parkujících autobusů. Oproti předchozí statistice ukazující počet přenocování, tato statistika zahrnuje také návštěvníky jednodenní, jejichž značná část přijíždí právě autobusy.

Na druhou stranu je třeba uvažovat měnící se poměr návštěvníků příjíždějících autobusy a návštěvníků příjíždějících jiným dopravním prostředkem. Pokud však uvažujeme přibližně konstantní poměr, lze dle vývoje počtu parkujících autobusů usuzovat klesající počet návštěvníků v období od roku 2006.

Graf 6: Počet parkujících autobusů v letech 2004 - 2010

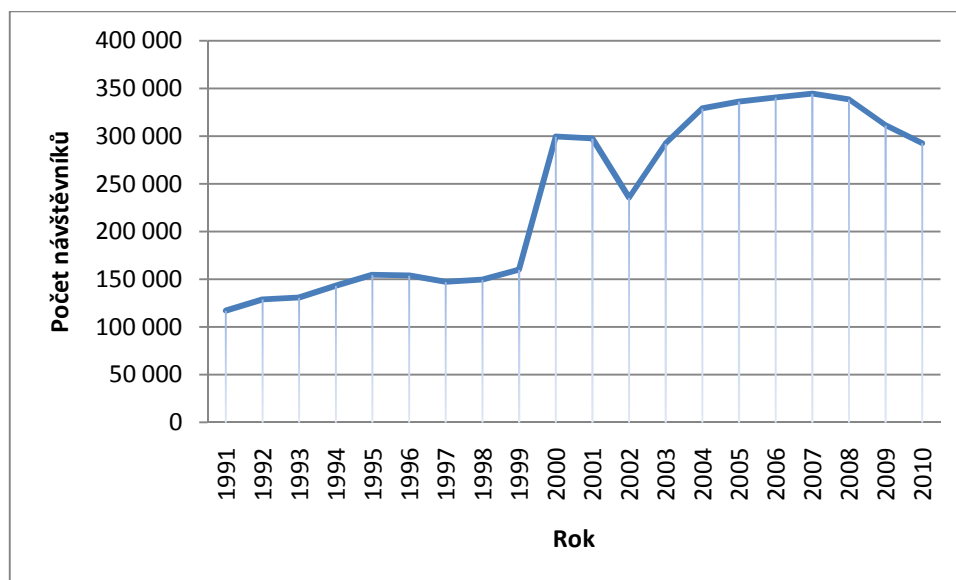
vlastní zpracování, zdroj: destinační management Český Krumlov

5.4.3. Návštěvnost státního hradu a zámku Český Krumlov

Následující statistika ukazuje počet návštěvníků státního hradu a zámku Český Krumlov. Přestože návštěvníky hradu a zámku mohou být také obyvatelé města, lze se domnívat, že naprostá většina jsou účastníci cestovního ruchu. Stejně jako u počtu parkujících autobusů v městě, i zde je po období růstu (přerušeno pouze povodněmi v roce 2002) vidět pokles návštěvnosti, a to od roku 2007.

Graf 7: Počet návštěvníků Státního hradu a zámku Český Krumlov v letech 1991 - 2010

vlastní zpracování, zdroj: destinační management Český Krumlov

5.5. Analýza ekonomického vlivu cestovního ruchu na město

Z analýzy návštěvnosti města rozebrané v předchozí kapitole je evidentní význam cestovního ruchu pro město. Za pozornost stojí uvážení například počtu 4 568 lůžek v ubytovacích zařízeních ve městě s 13 512 obyvateli (tento poměr je rozebrán podrobněji v kapitole o Defertově funkci). Po období dlouhodobého růstu si cestovní ruch nyní udržuje poměrně ustálené hodnoty s mírným poklesem v posledních letech (viz analýza počtu parkujících autobusů a počtu návštěvníků Státního hradu a zámku). Následující kapitola bude zkoumat, jaký má tento objem návštěvníků ekonomický vliv na město. Z důvodu problematického získávání dat na úrovni obcí, kdy lze jen velmi obtížně využít turistického satelitního účtu a jednotlivých multiplikátorů, bude následující analýza vycházet zejména z posouzení výše jednotlivých příjmů z cestovního ruchu do městského rozpočtu.

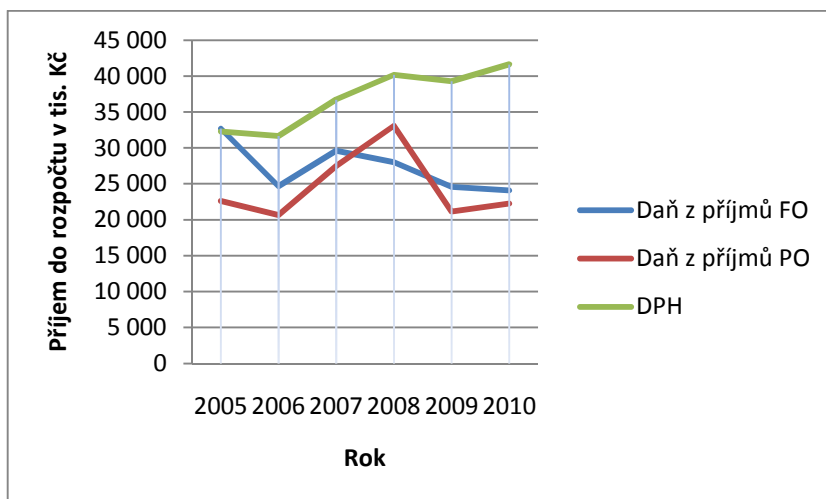
5.5.1. Vliv cestovního ruchu na rozpočet města

Přímý příjem města z cestovního ruchu lze sledovat z městských rozpočtů. Nejvýznamnějším příjmem města jsou daňové příjmy. Především tedy daň z přidané hodnoty (DPH) a daně z příjmů právnických a fyzických osob podnikajících v cestovním ruchu. Dalším příjmem je příjem z městských poplatků, především tedy z poplatku z ubytovací kapacity, poplatku za lázeňský a rekreační pobyt a z poplatku za užívání veřejného prostranství. Jednotlivé příjmy do městského rozpočtu budou podrobněji rozebrány v následujících kapitolách.

5.5.2. Daňové příjmy města

Nejvyšších příjmů získává město z DPH, které v roce 2010 činilo 41 631,8 tis. Kč. Daň z příjmů právnických osob činila ve stejném roce 22 245,6 tis. a daň z příjmů fyzických osob 24 082,7 tis. Kč. Vývoj v letech 2005 – 2010 je patrný na následujícím grafu. U daně z příjmu jak fyzických, tak právnických osob je patrný pokles po začátku celosvětové ekonomické krize v roce 2008.

Graf 8: Daňové příjmy města Český Krumlov v letech 2005 – 2010

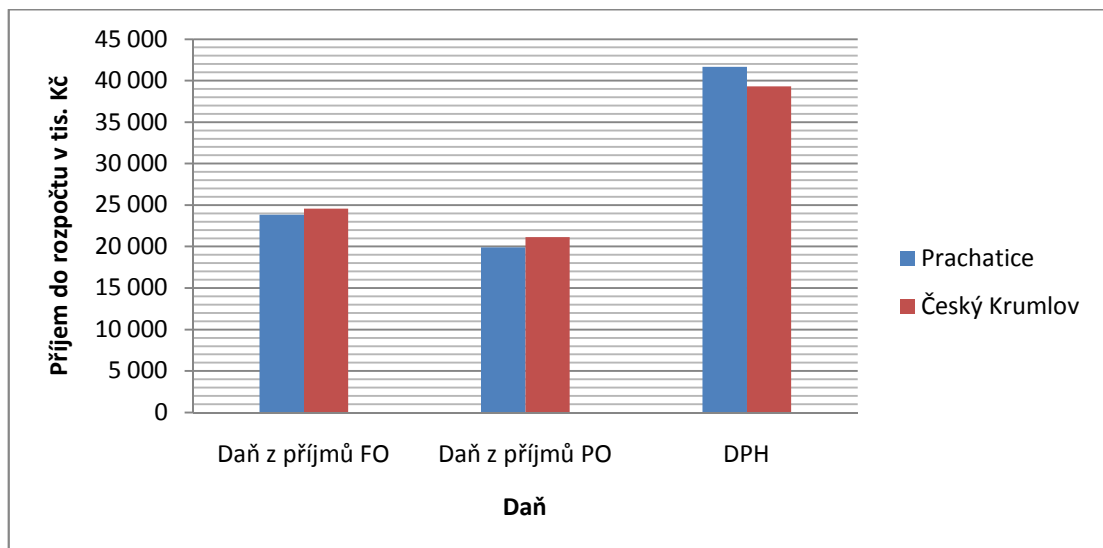

vlastní zpracování, zdroj: informační systém města Český Krumlov,

<<http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/rozpocetmesta.xml>>

Při posuzování vlivu cestovního ruchu na výši daňových přínosů města je problematické určit podíl podnikatelů v cestovním ruchu na celkovém počtu podnikatelů. Stejně tak je problematické určení podílu souvisejícího s cestovním ruchem u DPH. Pro určité srovnání autor porovnával daňové příjmy města Český Krumlov s městem Prachatice, které má přibližně stejný počet obyvatel (Prachatice: 11 587 obyvatel⁸⁷, Český Krumlov: 13 512 obyvatel⁸⁸), nachází se ve stejném kraji, není ovšem zdaleka tolik zatíženo cestovním ruchem, zejména mezinárodním. Srovnání daňových příjmů ukazuje následující graf:

Graf 9: Srovnání daňových příjmů za rok 2010 města Český Krumlov a města Prachatice

vlastní zpracování, zdroj: Informační systém města Český Krumlov

<<http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/rozpocetmesta.xml>> a Informační systém města Prachatice

<http://mesto.prachatice.cz/n_mu_hosp.html>

Jak dokazuje graf, daňový příjem města Prachatice je velmi podobný daňovému příjmu Českého Krumlova. Toto zjištění je poměrně překvapivé, jelikož z něj lze

⁸⁷ K 1. 1. 2010, ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Bilance obyvatelstva ve městech* [online], <http://www2.czso.cz/x/redakce.nsf/i/bilance_obyvatelstva_ve_mestech>

⁸⁸ K 1. 1. 2010, ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Bilance obyvatelstva ve městech* [online], <http://www2.czso.cz/x/redakce.nsf/i/bilance_obyvatelstva_ve_mestech>

usuzovat, že cestovní ruch na daňové příjmy města zásadní dopad nemá. Vzhledem k velkému množství podnikatelů v cestovním ruchu v Českém Krumlově a značnému množství finančních prostředků zanechávaných návštěvníky ve městě by se dal předpokládat u Českého Krumlova přínos větší. Z tohoto důvodu autor detailněji analyzoval provozovatele pěti-, čtyř- a tříhvězdičkových hotelů. Přestože v některých případech se autorovi nepodařilo provozovatele zjistit, prokazatelně bylo zjištěno, že ze 14 hotelů jich 6 provozují společnosti se sídlem v Praze, pouze u tří společností bylo sídlo v Českém Krumlově. U pěti hotelů se provozovatele zjistit nepodařilo. Tento výsledek ovšem poukazuje na významný problém ekonomiky cestovního ruchu Českého Krumlova. Lze usuzovat, že velké množství provozovatelů stravovacích, ubytovacích a dalších turistických služeb nemá své sídlo v Českém Krumlově a proto daňové příjmy města nenavyšují.

5.5.3. Vybrané poplatky

Výše zmíněné poplatky, tedy poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za lázeňský a rekreační pobyt a poplatek za užívání veřejného prostranství jsou vybírány na základě zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

V Českém Krumlově byl poplatek z ubytovací kapacity zaveden obecně závaznou vyhláškou č. 4/2010, o místních poplatcích. Správcem poplatku z ubytovací kapacity je oddělení poplatků a pohledávek Odboru financí Městského úřadu v Českém Krumlově. Poplatek se vybírá ze zařízení určených k přechodnému ubytování za úplatu, sídlících na území města Český Krumlov. Jedná se o hotelová zařízení, penziony, ubytování v soukromí, hostely, motely, ubytovny apod. Poplatek vybírá ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která ubytování poskytla. Ubytovatel je povinen vést v písemné podobě evidenční knihu, do které zapisuje dobu ubytování, jméno, příjmení, adresu místa trvalého bydliště v zahraničí a číslo občanského průkazu nebo cestovního dokladu fyzické osoby, které ubytování poskytl. Sazba za využití lůžko a den činí 6 Kč. Od poplatku jsou osvobozeni:

- ubytovací kapacita v zařízeních sloužících pro přechodné ubytování studentů a žáků
- ubytovací kapacita ve zdravotnických nebo lázeňských zařízeních, pokud nejsou užívána jako hotelové zařízení
- ubytovací kapacita v zařízeních sloužících sociálním a charitativním účelům⁸⁹

Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt byl rovněž zaveden závaznou vyhláškou č. 4/2010, o místních poplatcích a platí jej fyzické osoby, které za úplatu přechodně pobývají na území Českého Krumlova za účelem léčení nebo rekreace. Jiný důvod pobytu (např. účast na školení, služební cesta) může být důvodem k osvobození od platby poplatku. Plátcem poplatku je opět ubytovatel, který je povinen vést evidenční knihu. Sazba poplatku činí 15 Kč za osobu a každý započatý den pobytu, není-li tento den dnem příchodu. Osoby ubytované ve veřejném tábořišti ve stanech platí poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt 10 Kč. Zcela osvobození od poplatku jsou:

- osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením, kterým byl přiznán III. stupeň mimořádných výhod podle zvláštního právního předpisu (§86 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení) a jejich průvodci
- osoby mladší 18 let a starší 70 let nebo osoby, na které náleží přídavky na děti (výchovné), anebo vojáci v základní službě a osoby, které vykonávají civilní službu⁹⁰

Dalším příjmem do městského rozpočtu z cestovního ruchu jsou také částečně poplatky ze vstupného a za užívání veřejného prostranství. Oba dva poplatky vymezuje opět závazná vyhláška č. 4/2010. Poplatek ze vstupného činí 5% z vybraného vstupného u plesů a tanečních zábav s živou hudbou, 10% z vybraného vstupného u divadelních a filmových představení a koncertů a 20% z vybraného vstupného

⁸⁹ INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV, *Místní poplatky - Poplatek z ubytovací kapacity* [online], <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/poplatek_ubytovani_20100204091542.xml>

⁹⁰ INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV, *Místní poplatky – Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt* [online], <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/poplatek_pobyt_20100203102453.xml>

u diskoték, prodejních a reklamních akcí.⁹¹ Poplatek za užívání veřejného prostranství se vybírá za zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných podobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl.⁹² Tento poplatek tedy zahrnuje také hostinské zahrádky. Jednotlivé poplatky jsou dané dle místa, období a účelu. Pro příklad, poplatek za každý započatý m²/den využitý pro hostinskou zahrádku v historické části města v období od 15. 4. do 15. 10. činí 20 Kč.

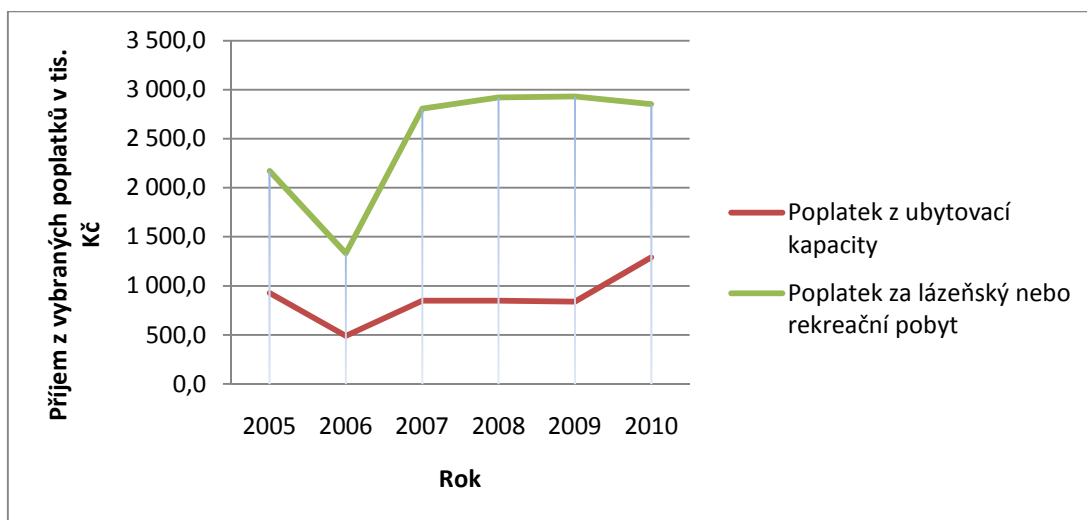
U poplatku ze vstupného a poplatku za užívání veřejného prostranství ovšem nelze určit, jak velký na nich má podíl cestovní ruch, jelikož mnoho kulturních a společenských akcí navštěvují současně turisté i místní obyvatelé. Dalším problémem při vybírání všech zmíněných poplatků může být také skreslování údajů jejich plátcí, tedy např. počet návštěvníků nebo délka pobytu. V následujícím grafu je uveden příjem do rozpočtu města Český Krumlov z poplatku z ubytovací kapacity a z poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt.

---

⁹¹INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV, *Místní poplatky – Poplatek ze vstupného* [online], <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/poplatek_vstupne_20100203141453.xml>

⁹²INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV, *Místní poplatky – Poplatek za užívání veřejného prostranství* [online], <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/poplatek_zabory_20100208145425.xml>

Graf 10: Příjem do městského rozpočtu z vybraných poplatků v letech 2005 - 2010

vlastní zpracování, zdroj: Informační systém města Český Krumlov,
<<http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/rozpocetmesta.xml>>

5.5.4. Dotace

V rámci rozvoje cestovního ruchu je možné pro oblast získat také finanční prostředky ve formě dotací na podporu cestovního ruchu. Dotace týkající se přímo rozvoje cestovního ruchu byly udělovány Evropskou Unií v rámci strukturálních fondů v programovém období 2004 – 2006. Jednalo se o program „Společný regionální operační program“, konkrétně o prioritu 4 – Rozvoj cestovního ruchu. Bohužel je velmi obtížné sumarizovat souhrnné informace o konkrétním množství obdržovaných dotací přímo v rámci města Český Krumlov.

V dalším programovacím období, tedy v období 2007 – 2013 žádal o dotace na rozvoj cestovního ruchu Českokrumlovský rozvojový fond spol. s.r.o.⁹³ v rámci Regionálního operačního programu NUTS II Jihozápad. Obdržené dotace jsou uvedeny v následující tabulce. Vzhledem k tomu, že období, ve kterém bude možné o dotace

⁹³ Českokrumlovský rozvojový fond spol. s.r.o. je stoprocentním majetkem města Český Krumlov, jehož hlavní náplní je oprava historických cenných objektů ve městě Český Krumlov a zajištění jejich dalšího využití a také podpora rozvoje a organizace cestovního ruchu.

ze strukturálních fondů Evropské Unie žádat, končí v roce 2013, je obtížně předvídatelné jak bude v budoucnu možné dotace na podporu cestovního ruchu získávat.

Tabulka 4: Dotace obdržené Českokrumlovským rozvojovým fondem spol. s.r.o. v rámci operačního programu ROP NUTSII Jihozápad

název dotace	zahájení	ukončení	obdržená částka (v Kč)
Rozvoj a zvýšení kvality služeb cestovního ruchu destinace Český Krumlov	17. 09. 2008	16. 12. 2010	2 037 186,81
Revitalizace objektů Synagogy a Ateliéru E.Schieleho v Č.Krumlově – Kulturně hist. centrum III.meandr	07. 02. 2011	19. 12. 2011	2 789 229,42

vlastní zpracování, zdroj: Strukturální fondy – ROP NUTS II Jihozápad , <<http://www.strukturalni-fondy.cz/getdoc/0a684fe1-a4b3-4e94-9ba9-844af71e0636/ROP-NUTS-II-Jihozapad>>

5.6. Vymezení dopadů cestovního ruchu na okolní prostředí

Jak již bylo rozebráno v kapitole o vlivu rozvoje cestovního ruchu na město, jednotlivé ekonomické přínosy jsou doprovázeny řadou průvodních jevů, jako je například vliv na zaměstnanost, na zvýšení cenové hladiny nebo na sociální prostředí. Jednotlivé vlivy na okolní prostředí města Český Krumlov budou analyzovány v dalších kapitolách.

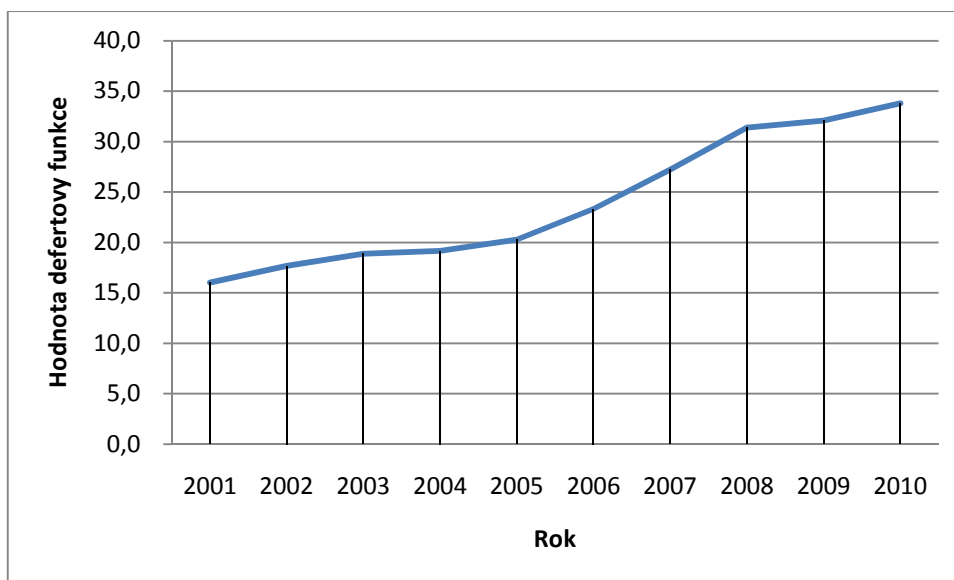
5.6.1. Defertova funkce

Defertova funkce měří intenzitu zatížení lokality cestovním ruchem. Funkce poměruje počet lůžek v ubytovacích zařízeních s počtem stálých obyvatel. Tato funkce souvisí také se stádiem iritace místního obyvatelstva, které se obvykle s vyšším

zatížením lokality cestovním ruchem zvyšuje. Výpočet probíhá na základě vzorce $T(f) = N * 100 / P$ kde N je počet stálých lůžek a P je počet stálých obyvatel. Pokud je výsledná hodnota nižší než 4, v místě se téměř cestovní ruch nevyskytuje. Hodnota 4 – 10 znamená nevýraznou aktivitu cestovního ruchu. Hodnoty 10 – 40 svědčí o významné aktivitě, 40 – 100 se vyskytují u míst s převážně rozvinutým cestovním ruchem, u intervalu 100 – 500 jde o již významnou destinaci cestovního ruchu a nad 500 se jedná o hyperturistickou destinaci.⁹⁴ Hodnoty Českého Krumlova jsou uvedeny v následujícím grafu.

Graf 11: Vývoj defertovy funkce pro město Český Krumlov v letech 2001 - 2010

vlastní zpracování, zdroj: Destinační management Český Krumlov, Český statistický úřad, [http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/cesky_krumlov/\\$File/c_krumlov.pdf](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/cesky_krumlov/$File/c_krumlov.pdf)

Jak je vidět z předešlého grafu, hodnota defertovy funkce v Českém Krumlově pozvolna stoupá z hodnoty 16 v roce 2001 až na 33,8. Tento vývoj je dán především růstem ubytovacích kapacit v posledních letech. Počet obyvatel města se mírně snižuje (viz následující tabulka). Veškeré hodnoty včetně té poslední, tedy 33,8, řadí Český Krumlov do kategorie destinací s významným podílem cestovního ruchu, cestovní ruch

⁹⁴ VYSOKÁ ŠKOLA HOTELOVÁ V PRAZE, *Výzkum domácího příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit* [online], <http://www.vsh.cz/files/chtp3.pdf>

zde však není převažující. Při interpretaci tohoto ukazatele je však třeba brát v úvahu neúplné využití ubytovacích kapacit, například v mimosezónních obdobích.

Tabulka 5: Vývoj defertovy funkce pro město Český Krumlov v letech 2001 - 2010

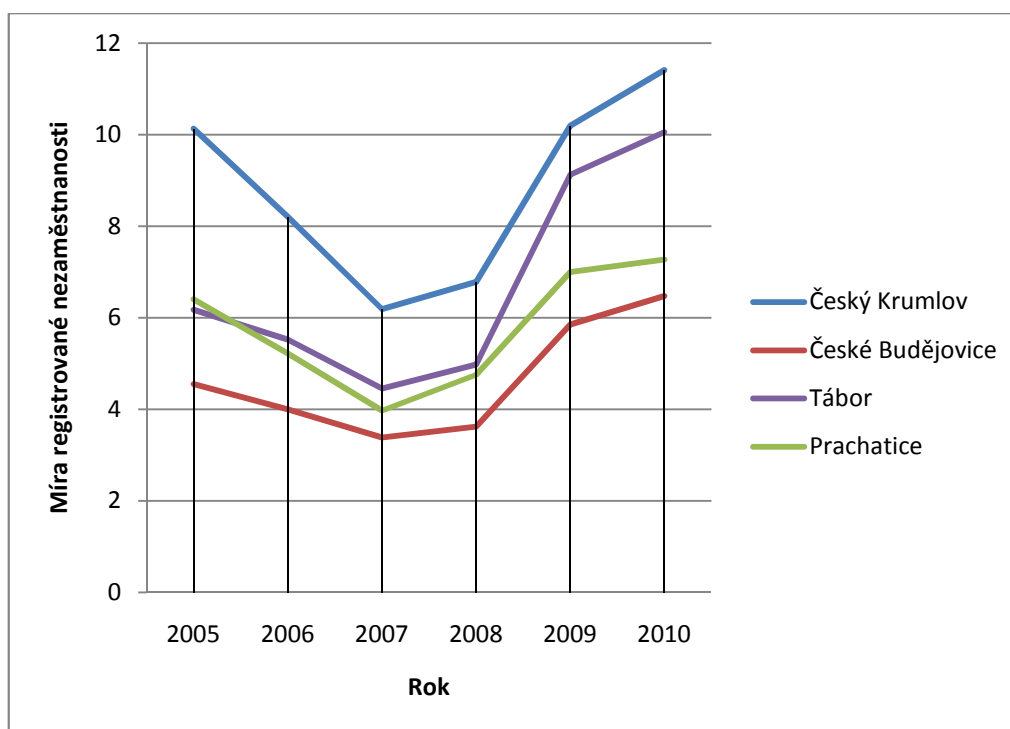
rok	počet lůžek	počet obyvatel	defertova funkce
2001	2318	14 471	16,0
2002	2536	14 345	17,7
2003	2680	14 204	18,9
2004	2711	14 146	19,2
2005	2825	13 942	20,3
2006	3234	13 861	23,3
2007	3775	13 861	27,2
2008	4314	13 752	31,4
2009	4380	13 650	32,1
2010	4568	13 512	33,8

vlastní zpracování, zdroj: Destinační management Český Krumlov, Český statistický úřad,
<[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/cesky_krumlov/\\$File/c_krumlov.pdf](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/cesky_krumlov/$File/c_krumlov.pdf)>

5.6.2. Analýza nezaměstnanosti

Při zkoumání nezaměstnanosti byla porovnávána míra registrované nezaměstnanosti ve vybraných okresech Jihočeského kraje. Mezi vybranými okresy jsou hlavní město kraje České Budějovice, Tábor, Prachatice a Český Krumlov. Jedná se tedy o města s různou velikostí i rozdílným podnikatelským spektrem. Vývoj nezaměstnanosti ukazuje následující graf.

Graf 12: Míra registrované nezaměstnanosti ve vybraných okresech v letech 2005 - 2010

vlastní zpracování, zdroj: Český statistický úřad, <<http://www.czso.cz/xcr/redakce.nsf/i/okresy>>

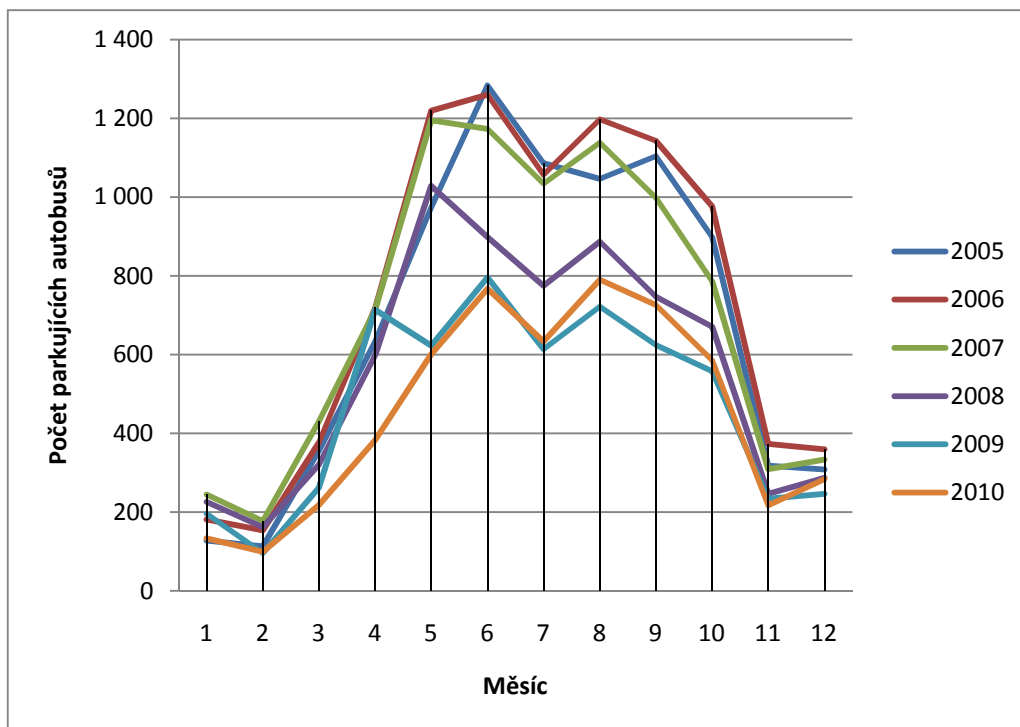
Z Grafu je patrné, že všechny křivky mají velmi podobný tvar, rozdílná je pouze poloha křivky. Výrazné je zvýšení nezaměstnanosti ve všech okresech po roce 2008 kdy přišla celosvětová ekonomická krize. Český Krumlov, ve kterém, jako v jediném okrese, má cestovní ruch významnou roli dosahuje dlouhodobě nejhorších čísel v Jihočeském kraji. Potvrzuje se tedy předpoklad, že cestovní ruch vytváří pracovní pozice, v mnoha případech se ovšem jedná o málo placenou a sezónní práci a z celkového hlediska nedokáže cestovní ruch problematiku nezaměstnanosti řešit.

5.6.3. Zatížení území cestovním ruchem

Nerovnoměrné zatížení území návštěvníky v průběhu roku je typickým jevem cestovního ruchu. Zatížení města Český Krumlov bylo zkoumáno podle počtu parkujících autobusů ve městě v průběhu roku, neboť autobusy přijíždí velká část

návštěvníků a toto číslo zahrnuje i návštěvníky jednodenní. Data shromažďuje destinační management Českého Krumlova, který také počítá s průměrem 40 návštěvníků v jednom autobuse. Počet parkujících autobusů zobrazuje následující graf.

Graf 13: Počet parkujících autobusů v Českém Krumlově v průběhu roku

vlastní zpracování, zdroj: Destinační management Český Krumlov

Z grafu je patrné, že návštěvnost stoupá v jarních měsících, tedy v dubnu a květnu, nejvyššího čísel dosahuje poté v letních měsících. Návštěvnost prudce klesá v říjnu a listopadu. V prosinci nepatrně stoupá z důvodu vánočních svátků. Nejslabším měsícem je měsíc únor. Na grafu je také vidět klesající tendence v průběhu posledních let.

5.7. Analýza návštěvníků Českého Krumlova

Pro analyzování ekonomického vlivu cestovního ruchu na město Český Krumlov je důležité znát a porozumět jeho návštěvníkům, v ekonomické terminologii tedy –

stranu poptávky. Důkladný výzkum provedla mezi návštěvníky Českého Krumlova agentura STEM / MARK, jedna z nejvýznamnějších společností, zabývajících se marketingovým výzkumem v České republice.

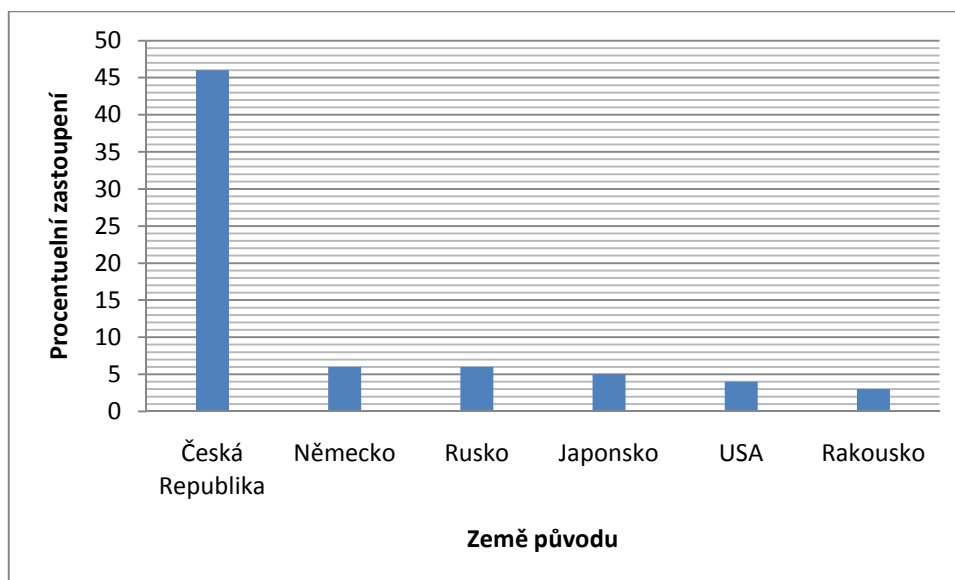
Výzkum mezi návštěvníky byl prováděn v březnu a červenci v roce 2009 a jeho zadavatelem bylo město Český Krumlov. Cílem celého projektu bylo zjištění informací o návštěvnících Českého Krumlova, určení využití turistických produktů a zjištění spokojenosti s nabízenými službami. Využito bylo kvantitativního dotazování (face to face) a náhodného výběru (oslovení každé čtvrté osoby). Výsledky výzkumu poskytl autorovi této diplomové práce Destinační management Českého Krumlova. S ohledem na zaměření diplomové práce byly analyzovány převážně ekonomické aspekty výzkumu. Výsledky agentury STEM/MARK jsou uvedeny dále.

5.7.1. Výsledky výzkumu agentury STEM/MARK

Národnostní složení návštěvníků

Z následujícího grafu je patrné, že nejčastějšími návštěvníky města jsou občané České republiky. Z ekonomického pohledu není toto rozdělení ideální, protože domácí návštěvníci často přijíždějí pouze na jeden den a pokud se ubytují, zůstávají především v levnějších pensíonkách. Jejich průměrná denní útrata je v porovnání s cizinci téměř poloviční (720 Kč oproti 1250 Kč). Cizinci častěji využívají hotelů (22%).

Graf 14: Národnostní složení návštěvníků Českého Krumlova

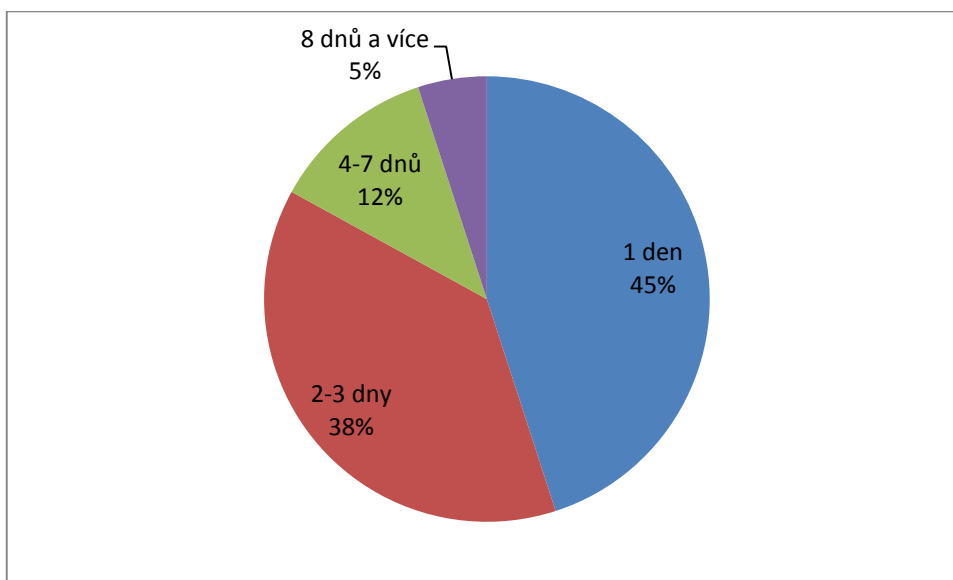

V grafu nejsou zahrnuty četnosti pod 3%, vlastní zpracování, zdroj: STEM/MARK

Délka pobytu a místo ubytování návštěvníků

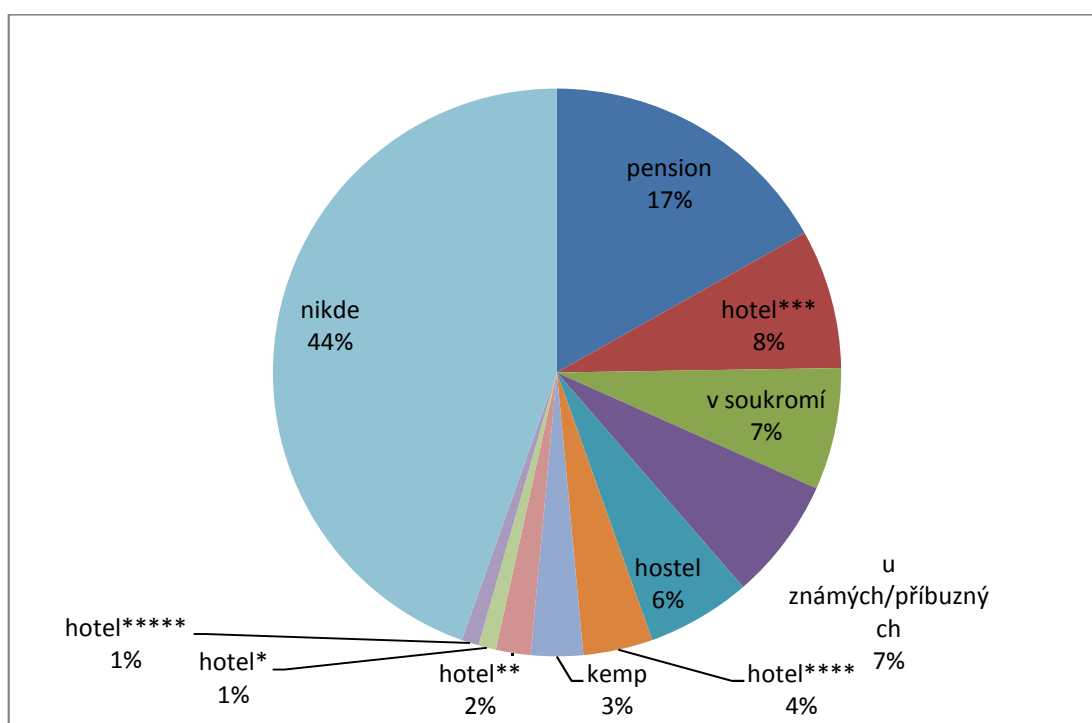
Pokud se podíváme na dva následující grafy, vidíme, že většina návštěvníků přijíždí do města pouze na jeden den a tedy se neubytovává nikde. Především tedy jde o návštěvníky z České republiky. Poměrně početná je také skupina návštěvníků, zůstávajících ve městě 2-3 dny (38%). Návštěvníků zůstávajících déle je již podstatně méně (17%). Přestože je tedy počet návštěvníků města značný, problémem je zaujmout a udržet tyto návštěvníky ve městě na delší dobu a přimět je tak k zanechání zde většího množství finančních prostředků.

Graf 15: Délka pobytu návštěvníků Českého Krumlova

vlastní zpracování, zdroj: STEM/MARK

Graf 16: Místo ubytování návštěvníků Českého Krumlova

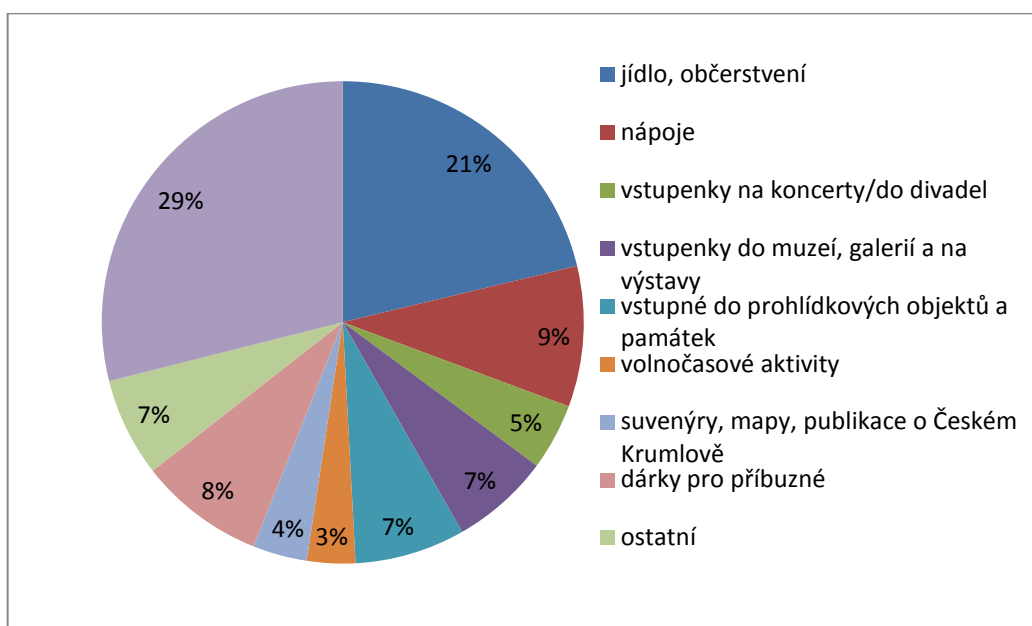

vlastní zpracování, zdroj: STEM/MARK

Výdaje návštěvníků

Dle výzkumu agentury STEM/MARK utratí průměrný návštěvník Českého Krumlova během svého pobytu 3300 Kč, což při průměrné délce pobytu 2,64 dne znamená výdaj 1250 Kč na den. Pokud se podíváme na procentuelní rozložení výdajů, vidíme, že největší položkou jsou výdaje za jídlo, občerstvení, nápoje a ubytování a stravu v ubytovacích zařízeních, které dohromady tvoří přes polovinu celkových výdajů. Největší část výdajů návštěvníků tak jde majitelům stravovacích a ubytovacích zařízení. Významné jsou však také výdaje za vstupné do prohlídkových objektů. Celkově utratí jeden návštěvník během svého pobytu přes 600 Kč za veškeré vstupné.

Graf 17: Poměr výdajů návštěvníků Českého Krumlova

vlastní zpracování, zdroj: STEM/MARK

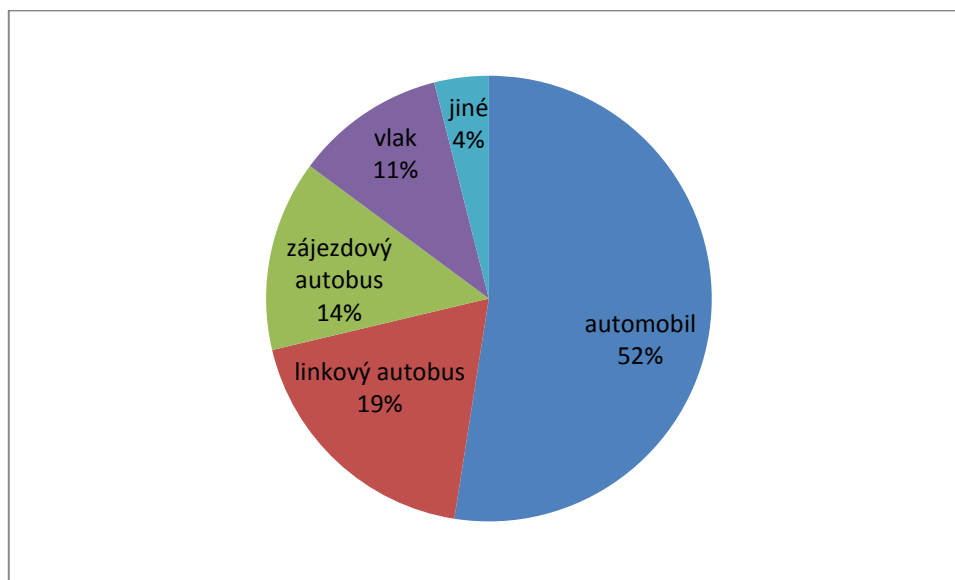
Způsob přicestování do města

Podle odpovědí respondentů přijíždí do města většina návštěvníků vlastním automobilem, dále poté linkovými a zájezdovými autobusy. Počet návštěvníků přijíždějících do města automobilem, případně zájezdovým autobusem je pro město klíčový, jelikož většina parkovišť v dosahu historického centra je zpoplatněných a

provozovaných Českokrumlovským rozvojovým fondem, spol. s r.o., jež je ve stoprocentním vlastnictví města. Výnosy z parkovacího systému v roce 2010 činili 12 419 tis. Kč⁹⁵. Celkový čistý zisk činil 3,1 mil. Kč.

Graf 18: Způsob přicestování do města

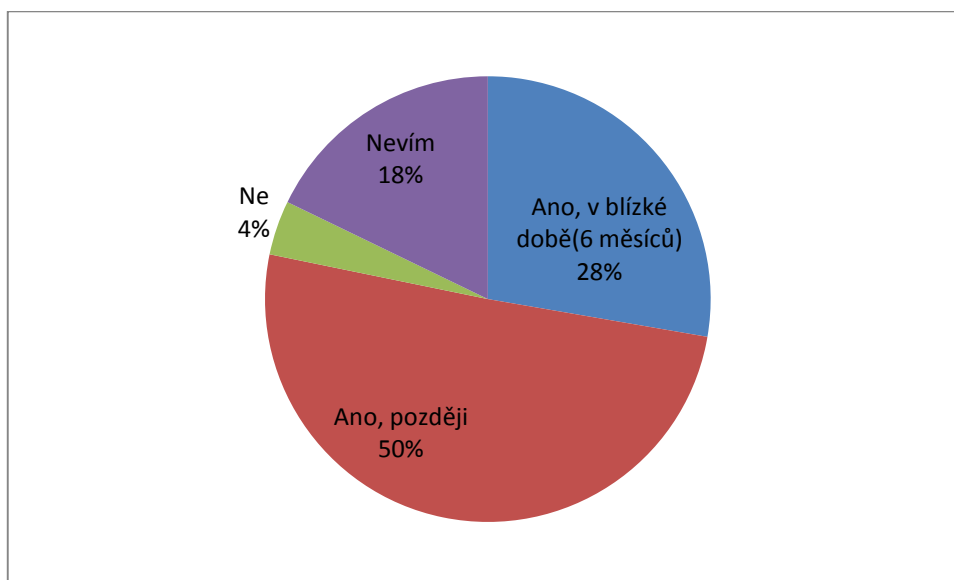
vlastní zpracování, zdroj: STEM/MARK

Opakovaná návštěva

Více, než tři čtvrtiny dotazovaných mají v úmyslu se do města opět vrátit. Tento výsledek je pozitivní zprávou dokazující, že město dostatečně návštěvníky zaujalo, zanechalo v nich pozitivní dojmy a že tito návštěvníci v budoucnu přivezou opět do města finanční prostředky. Přestože tedy město nedokáže udržet návštěvníky na déle než 1-3 dny, může profitovat z jejich opakované návštěvy. Dá se také předpokládat, že tito návštěvníci budou také šířit dobrou pověst města a přilákají návštěvníky další.

⁹⁵ ČESKOKRUMLOVSKÝ ROZVOJOVÝ FOND, *Výroční zpráva 2010* [online], <<http://data.ckrumlov.cz/files/1634-vyrocní-zprava-spolecnosti-za-rok-2010.pdf>>

Graf 19: Opakovaná návštěva návštěvníků Českého Krumlova

vlastní zpracování, zdroj: STEM/MARK

5.7.2. Shrnutí a závěr z výzkumu agentury STEM/MARK

Na základě rozboru výzkumu agentury STEM/MARK lze analyzovat chování návštěvníků města Český Krumlov a jejich ekonomický přínos pro město. Přestože do města přijíždí velké množství návštěvníků, téměř polovinu tvoří jednodenní návštěvníci, kteří ve městě nenocují. Návštěvníci, kteří ve městě nocují, většinou zůstávají pouze 2-3 dny. Základním problémem je tedy zaujmout návštěvníky na delší dobu, např. nabídkou alternativních aktivit, jak v městě samotném, tak v blízkém okolí. Přestože však většina návštěvníků nezůstává ve městě déle než tři dny, průměrná denní i celková útrata na osobu je poměrně značná. Většina této útraty jde majitelům ubytovacích a stravovacích zařízení, dá se předpokládat další cirkulace těchto prostředků v ekonomice města (jak je rozebráno v teoretické části práce o multiplikačním efektu).

5.8. Cestovní ruch z pohledu podnikatelských subjektů v cestovním ruchu

Pro další posouzení vlivu cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoje města Český Krumlov provedl autor dotazníkové šetření (dotazník je přiložen v příloze

diplomové práce). Pomocí elektronické pošty byli dotazováni majitelé a vedoucí pracovníci ubytovacích zařízení. Dotazník vyplnilo celkem 18 respondentů provozujících hotely a pensiony různé úrovně a velikosti, a to od 20 do 148 lůžek. Jednotlivé odpovědi budou rozebrány dále.

Poměr zahraničních a domácích návštěvníků

U naprosté většiny (u 16 ubytovacích zařízení z 18) převažovala zahraniční klientela. V případě čtyř a pětihvězdičkových hotelů se jednalo o 90 %, pouze u tří hotelů se jednalo o podíl okolo 20 %. Průměrný podíl činil 60 %.

Vývoj podnikání v oblasti cestovního ruchu za posledních 10 let, hlavní výhody a nevýhody podnikání v cestovním ruchu

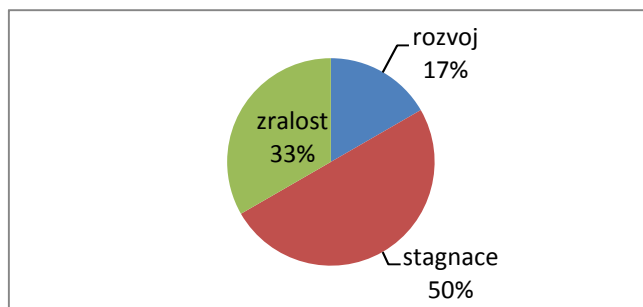
Během posledního desetiletí zaznamenali hoteliéři zvyšující se nároky návštěvníků. Někteří respondenti si stěžovali na zvyšující se množství „byrokracie“, závratný růst cen energií a velkou sezónnost. Většina dotazovaných vidí velký problém v naprosté nepředvídatelnosti budoucího vývoje. Složitá ekonomická situace, která víceméně trvá od začátku celosvětové krize z roku 2008 má za následek velké výkyvy a změny v přílivu hostů. Jak bylo uvedeno výše, nabídka ubytování v Českém Krumlově se velmi rozrostla a v mimosezónních obdobích a v obdobích krize nabídka značně převyšuje poptávku. Problémem je také zdržet hosty na delší dobu, než pouze 1-2 noci.

Stádium destinace Český Krumlov

Respondenti měli na výběr z 5 stádií, tak jak je nadefinoval R. W. Butler (viz první kapitola této práce), tedy stádium objevení, vtažení, rozvoje, zralosti a stagnace. Polovina respondentů soudí, že destinace Český Krumlov se nachází ve stádiu stagnace, počet návštěvníků tedy již dosahuje svého maxima. Je dosaženo únosné kapacity území a může docházet k environmentálním, sociálním i ekonomickým problémům. Průměrná

délka pobytu a útraty návštěvníků vykazují klesající tendenci. Destinace má již pevně vybudovanou image, nyní se ovšem stává nemoderní. Ve snaze udržení návštěvníků jsou doplňovány další atraktivita, např. kongresový cestovní ruch.⁹⁶

Graf 20: Stádium destinace Český Krumlov dle majitelů ubytovacích zařízení

Zdroj: vlastní šetření

Zaměstnávání osob na Dohodu o provedení práce / Dohodu o pracovní činnosti a zaměstnávání příslušníků jiných národností

Dle odpovědí respondentů pracuje v ubytovacích zařízeních jen velmi málo osob na Dohodu o dovedení práce nebo Dohodu o pracovní činnosti. Dle tohoto bylo takto zaměstnáno pouze 4,5 % z celkového počtu zaměstnanců. Ani jeden z respondentů nezaměstnává příslušníky jiných národností.

5.9. Vnímání cestovního ruchu obyvateli města Český Krumlov

Pro zjištění, jak vnímají rozvoje cestovního ruchu ve městě Český Krumlov samotní obyvatelé, provedl autor ve městě terénní šetření. V období od 1. 12. 2011 do 15. 3. 2012 byla provedena tři terénní šetření, ve kterých se autor dotazoval obyvatel města na jejich vnímání rozvoje cestovního ruchu (seznam otázek je uveden v příloze diplomové práce). Celkem se autor dotazoval 38 osob všech věkových kategorií

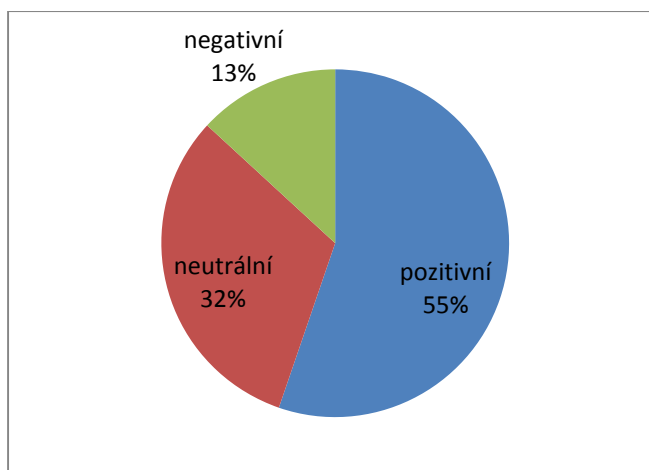
⁹⁶ BUTLER, W., R., *The Tourism Area Life Cycle: Applications and Modifications*, s. 3-12

(minimální věk přibližně 20 let), dotazování probíhalo v centru města i přilehlých čtvrtích.

Postoj obyvatel města Český Krumlov k rozvoji cestovního ruchu

Více, než polovina dotazovaných osob má k rozvoji cestovního ruchu ve města pozitivní postoj, pouze 5 respondentů zastává postoj negativní.

Graf 21: Postoj obyvatel města Český Krumlov k účastníkům cestovního ruchu

Zdroj: vlastní šetření

Pozitivní dopady rozvoje cestovního ruchu ve městě

Naprostá většina dotazovaných vidí největší přínos rozvoje cestovního ruchu v opravě historických objektů a domů v centru města, pravidelném úklidu a péči o město. Lidé chválili také zlepšení kulturního vyžití – například větší množství různých výstav, společenských akcí a koncertů. Ve většině případů byla také zmiňována tvorba nových podnikatelských možností a pracovních míst v tomto jinak ekonomicky slabém regionu. Jen malá část dotazovaných vnímá velké množství cizinců v centru města jako zajímavé a přínosné pro poznávání a interakci s odlišnými kulturami.

Negativní dopady rozvoje cestovního ruchu ve městě

Na většině negativních aspektech rozvoje cestovního ruchu se respondenti shodovali. Jednalo se především o nárůst cen v historickém centru města – především ve stravovacích zařízeních. Dalším uváděným problémem je přílišná specializace podniků v centru města pouze na účastníky cestovního ruchu a odsunutí běžných obchodů a služeb (kadeřnictví, drogerie, pekařství apod.) na předměstí. Některým respondentům také vadí velké množství návštěvníků během letní sezóny, kdy jsou ulice doslova ucpané. V některých případech si také dotazovaní stěžovali na chování památkové péče města, která odvolávající se na cestovní ruch a statut UNESCO, nepřiměřeně komplikuje občanům podnikání a život v centru města. Pouze ve 4 případech si dotazovaní stěžovali na hluk produkovaný návštěvníky. Zvýšení kriminality nebo zhoršení životního prostředí nezaznamenal z dotazovaných nikdo.

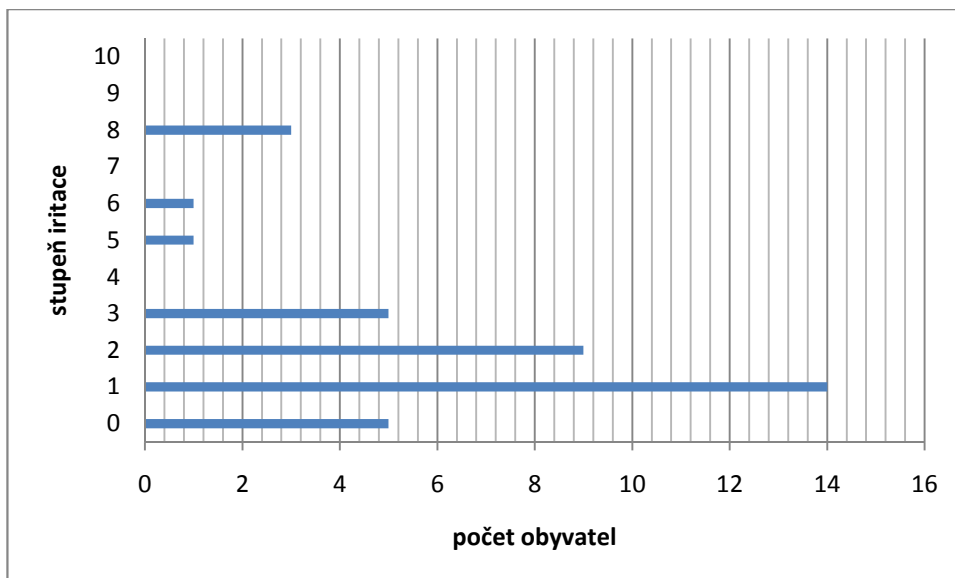
Zaměstnanost v cestovním ruchu

20 osob z 38 odpovědělo, že buď oni přímo, nebo některý z blízkých rodinných příslušníků je zaměstnán na pozici související s cestovním ruchem.

Vztah k návštěvníkům

Dotazovaní hodnotili svůj stupeň iritace k účastníkům cestovního ruchu na stupnici 0 – 10 (0 – bez iritace, 10 – silná iritace). Většina osob (33 osob) hodnotilo stupněm 0 – 3, tedy žádná, nebo pouze mírná iritace. Jen pět osob hodnotilo stupněm 5 a více, tedy vyšší až silná iritace. Lze tedy usuzovat, že vztah obyvatel města k návštěvníkům je kladný a velký počet návštěvníků většině obyvatelstva nevadí.

Graf 22: Stupeň iritace obyvatel města Český Krumlov k účastníkům cestovního ruchu

Zdroj: vlastní šetření

6. Syntéza poznatků

Při zkoumání vlivu cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov byla zjištěna řada skutečností.

Město Český Krumlov je městem s velmi bohatou nabídkou atraktivit cestovního ruchu a tedy také vysokou aktivitou cestovního ruchu. Přestože návštěvnost v průběhu roku velmi kolísá, každoročně přijede velké množství návštěvníků, jak domácích, tak zahraničních. Většina návštěvníků zde však zůstává pouze přes den, ti kteří nocují, zde tráví nejčastěji 2-3 dny. Průměrná denní útrata návštěvníků se pohybuje okolo 1250 Kč na osobu a den.

Bylo také zkoumáno, jak se tato vysoká aktivita cestovního ruchu projevuje na rozpočtu města. Byly zkoumány daňové příjmy města a příjmy z vybraných poplatků s cestovním ruchem souvisejícími. Bylo zjištěno, že daňové příjmy se prakticky shodují s daňovými příjmy města Prachatic, které má podobný počet obyvatel, ovšem výrazně nižší aktivitu cestovního ruchu. Problém nízkých daňových příjmů je způsoben tím, že velké množství provozovatelů služeb cestovního ruchu má sídlo mimo město Český Krumlov. Prokazatelným přínosem cestovního ruchu jsou poté příjmy z vybraných poplatků (především z poplatku z ubytovací kapacity a poplatku za lázeňský a rekreační pobyt a poplatků za parkování).

Byl zkoumán také teoretický předpoklad, že cestovní ruch má pozitivní dopad na zaměstnanost. Tento předpoklad však statisticky potvrzen nebyl, okres Český Krumlov se trvale potýká s nejvyšší mírou nezaměstnanosti v Jihočeském kraji. Přesto však při terénním šetření autora 20 z 38 osob odpovědělo, že buď oni přímo, nebo některý z blízkých rodinných příslušníků jsou zaměstnáni na pozici související s cestovním ruchem.

Dále byli v práci analyzováni návštěvníci Českého Krumlova a jejich výdaje. Jako hlavní problém zjištěný při tomto výzkumu se ukázala krátká doba pobytu návštěvníků, tedy typický jev městského cestovního ruchu.

Při dotazníkovém šetření se projevíly také největší problémy podnikatelů v cestovním ruchu. Majitelé a vedoucí pracovníci ubytovacích zařízení si nejvíce stěžovali na vysokou konkurenci, sezónnost a nepředvídatelnost poptávky po ubytování.

Vysoká aktivita cestovního ruchu je obvykle doprovázena řadou vedlejších dopadů. Tento vliv zjišťoval autor při třech terénních šetřeních mezi obyvateli města, mezi kterými je většinou cestovní ruch přijímán kladně, zejména pro zlepšení vzhledu města, tvorbu nových pracovních míst, bohatší kulturní vyžití a nové podnikatelské možnosti. Na druhou stranu hlavním problémem je růst cen v obchodech a stravovacích zařízeních v centru města, přílišná orientace podniků v centru města na účastníky cestovního ruchu a přelidněnost. Další obvyklé průvodní jevy jako je rozšíření hluku, kriminality a zhoršení životního prostředí se v případě města Český Krumlov neprokázaly.

Přestože je tedy do města přiváženo účastníky cestovního ruchu značné množství finančních prostředků, přínos pro rozpočet města není vysoký. Největší část financí utrácejí návštěvníci za ubytování a stravování, řada majitelů podniků poskytujících tyto služby má ovšem sídlo mimo město Český Krumlov a tím dochází k značnému úniku těchto peněz mimo město. I přes tento únik znamenají výdaje návštěvníků pro město ekonomický přínos, jelikož se dá předpokládat další cirkulace těchto prostředků v ekonomice města.

6.1. Vyřešení hypotéz

H1: Cestovní ruch hraje významnou roli v hospodaření města.

Tato hypotéza byla potvrzena pouze částečně. Daňové příjmy města výrazně nepřevyšují příjmy měst se stejným počtem obyvatel, ovšem bez takto vysoké aktivity cestovního ruchu. Přesto byl prokázán značný ekonomický zisk města z vybraných poplatků souvisejících s aktivitou cestovního ruchu.

H2: Rozvoj cestovního ruchu vede k nárůstu podnikatelské činnosti ve městě.

Tato hypotéza byla potvrzena, ve městě je například daleko vyšší koncentrace ubytovacích, stravovacích a dalších podniků zaměřených na účastníky cestovního ruchu, než v ostatních městech v Jihočeském kraji. Při terénním šetření autora naprostá většina respondentů pozitivně hodnotila rozvoj cestovního ruchu v souvislosti s tvorbou podnikatelských možností a následné generace pracovních míst.

H3: Rozvoj cestovního ruchu je spojen s řadou průvodních neekonomických negativních dopadů na místní obyvatelstvo.

Tato hypotéza potvrzena nebyla, při terénním šetření autora naprostá většina dotazovaných obyvatel města Český Krumlov výskyt neekonomických průvodních jevů nepotvrdila.

7. Návrhy a opatření

Vzhledem k tomu, že cestovní ruch v Českém Krumlově není spojen s výraznými vedlejšími negativními aspekty a určitý ekonomický přínos pro město byl prokázán, je podpora rozvoje cestovního ruchu ve městě opodstatněná. Je ovšem velmi důležité, aby tato podpora byla vždy plánována s co největším důrazem na ekonomickou efektivitu, nikoliv pouze na samotnou podstatu existence cestovního ruchu, neboť jak se prokázalo, vysoká aktivita cestovního ruchu sice generuje finanční zisky, ovšem doprovázené vysokými úniky mimo lokální ekonomiku. Následně bude uveden výčet nejproblematictějších aspektů rozvoje cestovního ruchu ve městě Český Krumlov.

Krátká délka pobytu návštěvníků

Téměř polovina návštěvníků ve městě nestráví ani jednu noc a většina návštěvníků, kteří se ve městě přenocovat rozhodnou, nezůstává déle, než 2-3 noci. Toto je typický problém městského cestovního ruchu, který se v Českém Krumlově projevuje ještě výrazněji, neboť se jedná o velmi malé město. Cílem, jak vedení města, tak podnikatelských subjektů podnikajících v cestovním ruchu by tedy v první řadě mělo být zdržet návštěvníky na co nejdelší dobu. Vzhledem k malé rozloze města, by bylo vhodné se zaměřit na větší propagaci atraktivit v blízkém okolí, což by také přispělo k většímu územnímu rozproštění návštěvníků a snížení přelidněnosti v historickém centru Českého Krumlova, na které si stěžovali někteří místní obyvatelé při terénním šetření autora. Autor doporučuje větší propagaci jednodenních výletů ke klášteru Zlatá Koruna, hradu Rožmberk, zřícenině Dívčí Kámen, na rozhlednu na hoře Klet' nebo k vodní nádrži Lipno. Všechna tato místa se nacházejí v těsné blízkosti Českého Krumlova. Jeho pozice uprostřed těchto atraktivit z něj dělá výhodnou základnu pro jejich poznávání. Dále by bylo vhodné se zaměřit také na větší propagaci jednodenních cyklistických zájezdů a projížděk na koních po blízkém okolí Českého Krumlova.

Vysoký podíl podnikatelských subjektů má sídlo mimo město Český Krumlov

Velkým problémem, na který narazil autor práce při zkoumání přínosu cestovního ruchu pro rozpočet města, jsou nízké daňové příjmy města. Bylo prokazatelně zjištěno, že velká část provozovatelů ubytovacích zařízení má sídlo mimo město Český Krumlov, především tedy v hlavním městě Praze. Tento problém je pro magistrát města velmi obtížně řešitelný. V rámci možností by pro město bylo vhodné vždy preferovat a určitým způsobem zvýhodňovat lokální poskytovatele služeb.

Nezaměstnanost

Okres Český Krumlov se statisticky potýká s dlouhodobě nejvyšší nezaměstnaností v Jihočeském kraji, přesto, že se jedná o okres s nejvyšší aktivitou cestovního ruchu. Prokázalo se tedy, že cestovní ruch nemusí problém nezaměstnanosti vyřešit a jeho vinou může naopak docházet k vytěsňování jiných podnikatelských aktivit generujících pracovních míst více. Na druhou stranu, při terénním šetření autora byla zjištěná spokojenost obyvatel města se zvýšením nabídky práce v souvislosti s cestovním ruchem a více než polovina respondentů uvedla, že přímo oni, nebo jejich blízcí rodinní příslušníci jsou v souvislosti s cestovním ruchem zaměstnáni. Na základě tohoto zjištění lze usuzovat, že nezaměstnanost ve městě může být ve skutečnosti nižší, než, jakou ukazují statistiky. Lze také brát v úvahu teoretický předpoklad, že v oblasti cestovního ruchu vždy existuje určité procento zaměstnanosti bez smluvního podkladu. Přesto autor práce doporučuje nespoléhat na cestovní ruch, jako na řešení problému nezaměstnanosti a zaměřit se také na hledání alternativních možností.

Sezónnost

Sezónnost je typickým problémem destinací cestovního ruchu nacházejících se v oblastech s velkými změnami podnebí během roku. Na druhou stranu, tento jev lze částečně zmírňovat u městských destinací, kam návštěvníci nepřijíždějí primárně

za „sluncem a teplem“. Přesto však vždy dochází k mnohanásobnému nárůstu počtu návštěvníků v letních měsících. Tento počet prudce klesá s příchodem podzimního období, mírný nárůst probíhá v období vánoc. Pro město a podnikatelské subjekty v cestovním ruchu by tedy bylo vhodné připravit a propagovat atraktivitu pro mimosezónní období, například v oblasti kultury, poznávání zimní krajiny a podobně.

Nárůst cen

Problémem, na který si při terénním šetření autora stěžovala většina dotazovaných, bylo zvýšení cen v historickém centru města, především ve stravovacích zařízeních. Bohužel tento jev je velmi typický pro destinace s vysokou aktivitou cestovního ruchu a rovněž velmi obtížně řešitelný.

Citlivá reakce na ekonomické krize

Při plánování rozvoje cestovního ruchu je však třeba brát v úvahu jeho vysokou citlivost na ekonomické krize, jak se také prokázalo v období po roce 2008. Je proto důležité, aby ekonomika města nebyla závislá pouze převážně na jednom odvětví a i přes pozitiva, která z cestovního ruchu plynou, byl podporován také rozvoj odvětví dalších.

8. Závěr

Cílem diplomové práce bylo analyzovat vliv cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov. Autor proto provedl literární rešerši a v první části práce zkoumal ekonomický vliv cestovního ruchu z pohledu české i světové literatury. V další části práce pak byl analyzován vlivu cestovního ruchu na město Český Krumlov.

Autor provedl analýzu primárních a sekundárních turistických atraktivit a zkoumal vývoj návštěvnosti města v průběhu posledních přibližně deseti let. Vliv cestovního ruchu byl poté rozebrán z několika různých pohledů. Zkoumán byl ekonomický přínos pro město formou příjmů do městského rozpočtu, vliv na místní obyvatele a podnikatelské subjekty a také dopad na okolní prostředí.

Ve městě Český Krumlov byla pomocí Defertovy funkce prokázána vysoká aktivita cestovního ruchu. Ve městě působí celá řada podnikatelských subjektů orientovaných na účastníky cestovního ruchu. Například počet ubytovacích zařízení je absolutně nejvyšší v Jihočeském kraji. Návštěvníci města zanechávají ve městě značné množství finančních prostředků, přibližně 1250 Kč na návštěvníka a den pobytu. Přesto však daňové příjmy města nepřevyšují příjmy jiných měst s výrazně nižší aktivitou cestovního ruchu. Ideálně situaci nevnímají ani podnikatelské subjekty v cestovním ruchu, které si v dotazníkovém šetření autora stěžovali na vysokou konkurenci, sezónnost a citlivou reakci na ekonomické krize. Naopak pozitivní reakce na rozvoj cestovního ruchu zaznamenal autor při terénním šetření mezi obyvateli města. Cestovní ruch byl většinou dotazovaných vyzdvihován pro přínos nových podnikatelských možností a pracovních míst v tomto jinak ekonomicky slabém regionu. Jako hlavní negativum byl shledáván nárůst cen v historickém centru města a přelidněnost v sezónním období.

Při vypracovávání diplomové práce stanovil autor tři hypotézy, z nichž se jedna potvrdila zcela, jedna částečně a jedna byla zamítnuta. Bylo tedy prokázáno, že rozvoj

cestovního ruchu vedl k nárůstu podnikatelské činnosti ve městě. Částečně bylo potvrzeno, že cestovní ruch hraje významnou roli v hospodaření města. Byla zamítnuta hypotéza, že by cestovní ruch byl spojen s řadou průvodních neekonomických negativních jevů.

V kapitole Návrhy a opatření autor vymezil šest základních problémů města, které mají souvislost s rozvojem cestovního ruchu. Těmito problémy jsou krátká délka pobytu návštěvníků, vysoký podíl podnikatelských subjektů se sídlem mimo město Český Krumlov, nezaměstnanost, sezónnost, nárůst cen a citlivá reakce na ekonomické krize. Toto jsou hlavní problémy, kterými je nutné se dále zabývat. Autor u každého problému uvedl možné způsoby řešení a věří, že město Český Krumlov bude schopné v budoucnu vytěžit z vysoké aktivity cestovního ruchu největší možný ekonomický přínos pro město samotné, jeho občany i podnikatelské subjekty, při zachování kvalitního místa k životu.

9. Summary

The object of the diploma thesis was to analyze the impact of tourism on business activities and development of the city Český Krumlov. For this reason author did a literary research and in the first part of the thesis he was investigating the impact of tourism from the Czech and world literature point of view. In the next part of the thesis the impact of tourism on the city Český Krumlov was analyzed.

The author defined the primary and secondary tourist attractions and was investigating the trend in the number of incoming tourists in the past ten years. The impact of tourism was analyzed from various points of views. The economical contribution of tourism to the city budget, the impact on the local citizens, private businesses and the environment were analyzed.

In the city Český Krumlov a high tourism activity was proved by the Defert's tourist function. There are various tourist oriented private businesses. For example the number of hotels is absolutely the highest in the South bohemian region. The visitors leave a considerable amount of money in the city, on average 1250 CZK for per visitor and day. In spite of this, the tax income of the city is not higher than in the cities with a lot lower tourism activity. Also the business subjects don't see the situation very positively. In the questionnaire research made by the author they were complaining about high competition, seasonal demand and high sensitivity on the economical crisis. On the other hand, very positive reactions were noticed by local citizens during the field research made by the author. Tourism was valued for bringing new business possibilities and job creation in this economically weak region. As the most negative aspect the growth of prices in the historical center was mentioned.

During the elaboration of the thesis the author set three hypotheses, from which one was confirmed completely, one partly and one was refused. It was confirmed, that tourism led to growth of business possibilities. It was partly confirmed that tourism plays

an important role in the economy of the city. It was refused that tourism would cause various negative non-economical impacts.

In the chapter Suggestions and solutions author pointed out six of the most important problems of the city connected with tourism. These problems are: short length of the visitors stay, big number of private businesses with the residence outside of the city Český Krumlov, unemployment, seasonal demand and high sensitivity to the economical crisis. These are the most important problems which must the city deal with. The author brought forward some ideas for their solution and he believes that the city Český Krumlov will be able to profit as much economical benefit for the city, its citizens and private businesses as possible by maintaining quality place for life.

10. Přehled použité literatury

1. BUTLER, W. *The Tourism Area Life Cycle: Applications and Modifications*. Great Britain: Channel View Publications, 2006. 385 s. ISBN 1-84541-025-4
2. COOPER, Ch. a kol. *Tourism : Principles and practice*. Edinburgh: Prentice hall, 2008. 704 s. ISBN 978-0-273-71126-1
3. GARTNER, C.; W., LIME, W., D. *Trends in outdoor recreation, leisure and tourism*. Cambridge: CABI Publishing, 2000. 458 s. ISBN 0-85-199-403-2
4. GOELDNER, R., Ch., BRENT RITCHIE, R., J. *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. New Jersey, USA: John Wiley and Sons, Inc, 2009. 648 s. ISBN 978-0-470-08459-5
5. HESKOVÁ, M. a kol. *Cestovní ruch*. Praha: Fortuna, 2011. 223 s. ISBN 80-7168-948-3
6. MAK, J. *Tourism and the economy*. Hawai: University of Hawai‘I Press, 2004. 267 s. ISBN 0-8248-2789-9
7. NĚMČANSKÝ, M. *Odvětví cestovního ruchu*. Karviná: Slezská univerzita, 1999. 274 s. ISBN 80-7248-034-0
8. PARMOVÁ, D., PARMOVÁ, D. *Provoz služeb v cestovním ruchu*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2003. 175 s. ISBN 80-7040-611-9
9. PAVELKA, T. *Makroekonomie, základní kurz*, Slaný: Melandrium, 2006. 278 s. ISBN 80-86175-45-6
10. SHARPLEY, R., TELFER, D. J. a kol. *Tourism and development*. Great Britain: Channel View Publications, 2004. 397 s. ISBN 1-873150-35-0
11. VANHOVE, N. *The Economics of Tourism Destinations*. Burlington, USA: Elsevier, 2011. 358 s. ISBN 978-0-08-096996-1
12. WAHAB, S., PIGRAM, J. J. *Tourism, Development and Growth*. London: Routledge, 1997. 302 s. ISBN 0-415-16001-4

10.1. Internetové zdroje

1. ČESKOKRUMLOVSKÝ ROZVOJOVÝ FOND. *Výroční zpráva 2010* [online]. 2011 [cit. 2011-28-2]. Dostupný na World Wide Web: <<http://data.ckrumlov.cz/files/1634-vyrocni-zprava-spolecnosti-za-rok-2010.pdf>>
2. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Bilance obyvatelstva ve městech* [online]. 14. 3. 2011 [cit. 2012-20-2]. Dostupný na World Wide Web: <http://www2.czso.cz/x/redakce.nsf/i/bilance_obyvatelstva_ve_mestech>.
3. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Demografické údaje vybraná města Jihočeského kraje* [online]. 2012 [cit. 2012-20-2]. Dostupný na World Wide Web: <[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/cesky_krumlov/\\$File/c_krumlov.pdf](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/cesky_krumlov/$File/c_krumlov.pdf)>.
4. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hromadná ubytovací zařízení České Republiky* [online]. 26. 1. 2012 [cit. 2012-2-2]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.czso.cz/lexikon/uz.nsf/uz?openform&:545392>>.
5. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hromadná ubytovací zařízení České Republiky* [online]. 2012 [cit. 2012-2-3]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.czso.cz/lexikon/uz.nsf/openkraj?openform&:cz031>>.
6. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Metodika satelitního účtu České republiky* [online]. 2012 [cit. 2012-10-2]. Dostupný na World Wide Web: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_tabulky_satelitního_uctu_cestovního_ruchu/\\$File/metod_tsa.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_tabulky_satelitního_uctu_cestovního_ruchu/$File/metod_tsa.pdf)>.
7. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Metodika satelitního účtu České republiky* [online]. 2012 [cit. 2012-20-1]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/tabulky_satelitního_uctu_cestovního_ruchu>.
8. CZECH TOURISM. *Základní data a fakta o cestovním ruchu* [online]. 2005-2012 [cit. 2012-9-2]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.czechtourism.cz/didakticke-podklady/6-zakladni-data-a-fakta-o-cestovním-ruchu-v-cr/>>.
9. FOLKLORNÍ SDRUŽENÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Ubytování a stravování* [online]. 22. 2. 2012 [cit. 2012-22-2]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.folklornisdruzeni.cz/ubytovani-a-stravovani0>>.

10. INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV. *Místní poplatky - Poplatek z ubytovací kapacity* [online]. 2. 11. 2011 [cit. 2012-5-1]. Dostupný na World Wide Web: <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/poplatek_ubytovani_20100204091542.xml>.
11. INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV. *Místní poplatky – Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt* [online]. 23. 1. 2012 [cit. 2012-1-2]. Dostupný na World Wide Web: <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/poplatek_pobyt_20100203102453.xml>.
12. INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV. *Místní poplatky – Poplatek za užívání veřejného prostranství* [online]. 23. 3. 2011 [cit. 2012-2-2]. Dostupný na World Wide Web: <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/poplatek_zabory_20100208145425.xml>.
13. INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV. *Místní poplatky – Poplatek ze vstupného* [online]. 2. 11. 2011 [cit. 2012-1-2]. Dostupný na World Wide Web: <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/poplatek_vstupne_20100203141453.xml>.
14. INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV. *Přehled návštěvnosti města Český Krumlov* [online]. 2011 [cit. 2011-1-12]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ckrumlov.info/docs/cz/prenav.xml>>.
15. INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV. *Státní hrad a zámek Český Krumlov* [online]. 2006-2007 [cit. 2011-11-12]. Dostupný na World Wide Web: <http://www.castle.ckrumlov.cz/docs/cz/zamek_oinf_sthrza.xml>.
16. INFORMAČNÍ SYSTÉM MĚSTA ČESKÝ KRUMLOV. *Zdůvodnění zápisu města na seznam UNESCO* [online]. 30. 11. 2011 [cit. 2011-10-12]. Dostupný na World Wide Web: <http://obcan.ckrumlov.info/docs/cz/unesco_zapis.xml>.
17. LEGIERSKÁ, Y. *Statistika v cestovním ruchu* [online]. 2007 [cit. 2012-13-2]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.mmr.cz/CMSPages/GetFile.aspx?guid=2a28ba0e-fd4a-487b-8452-38d70c62c1c2>>.
18. VYSOKÁ ŠKOLA HOTELOVÁ V PRAZE. *Výzkum domácího příjezdového zahraničního cestovního ruchu ve vztahu k zmírnění společensko-ekonomických disparit* [online]. 2012 [cit. 2012-10-2]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.vsh.cz/files/chtp3.pdf>>.
19. UNEP DTIE SCP BRANCH: TOURISM. *Socio-cultural Impacts of Tourism* [online]. 12. 1. 2012 [cit. 2012-9-2]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.unep.fr/scp/tourism/sustain/impacts/sociocultural/negative.htm>>.

20. UNWTO. *World Tourism Barometr* [online]. 2012 [cit 2012-10-2]. Dostupný na World Wide Web: <http://dtxqt4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/unwto_barom12_01_january_en_excerpt.pdf>.
21. U. S. DEPARTMENT OF STATE. *Maldives* [online]. 2011 [cit 2012-9-2]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/5476.htm>>.

10.2. Seznam grafů

Graf 1: Celosvětový příjezdový cestovní ruch 11

Graf 2: Rozdělení návštěvníků v České republice v roce 2011 11

Graf 3: Životní cyklus destinace cestovního ruchu 14

Graf 4: Vliv inflace 21

Graf: Využívání turistických služeb návštěvníky Českého Krumlova 39

Graf 5: Počet přenocování v Českém Krumlově v letech 1998 – 2010 41

Graf 6: Počet parkujících autobusů v letech 2004 - 2010 42

Graf 7: Počet návštěvníků Státního hradu a zámku Český Krumlov v letech 1991 - 2010 43

Graf 8: Daňové příjmy města Český Krumlov v letech 2005 – 2010 44

Graf 9: Srovnání daňových příjmů za rok 2010 města Český Krumlov a města Prachatic 45

Graf 10: Příjem do městského rozpočtu z vybraných poplatků v letech 2005 - 2010 49

Graf 11: Vývoj defertovy funkce pro město Český Krumlov v letech 2001 - 2010 51

Graf 12: Míra registrované nezaměstnanosti ve vybraných okresech v letech 2005 - 2010 53

Graf 13: Počet parkujících autobusů v Českém Krumlově v průběhu roku 54

Graf 14: Národnostní složení návštěvníků Českého Krumlova 56

- Graf 15: Délka pobytu návštěvníků Českého Krumlova 57**
- Graf 16: Místo ubytování návštěvníků Českého Krumlova 57**
- Graf 17: Poměr výdajů návštěvníků Českého Krumlova 58**
- Graf 18: Způsob přicestování do města 59**
- Graf 19: Opakovaná návštěva návštěvníků Českého Krumlova 60**
- Graf 20: Stádium destinace Český Krumlov dle majitelů ubytovacích zařízení 62**
- Graf 21: Postoj obyvatel města Český Krumlov k účastníkům cestovního ruchu 63**
- Graf 22: Stupeň iritace obyvatel města Český Krumlov k účastníkům cestovního ruchu 65**

10.3. Seznam tabulek

- Tabulka 1: Hlavní ukazatele národního hospodářství České Republiky a cestovního ruchu (v mil. Kč) 16**
- Tabulka 2: Rozdělení ubytovacích zařízení v Českém Krumlově 38**
- Tabulka 3: Počet přenocování v Českém Krumlově v letech 1998 – 2010 40**
- Tabulka 4: Dotace obdržené Českokrumlovským rozvojovým fondem spol. s.r.o. v rámci operačního programu ROP NUTSII Jihozápad 50**
- Tabulka 5: Vývoj defertovy funkce pro město Český Krumlov v letech 2001 - 2010 52**

11. Přílohy

11.1. Dotazník pro majitele a vedoucí pracovníky ubytovacích zařízení

Dotazník k diplomové práci

„Vliv cestovního ruchu na podnikatelské aktivity a rozvoj města Český Krumlov“

Bc. Petr Šmelc
Katedra obchodu a cestovního ruchu, Ekonomická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Tento dotazník je určen majitelům a vedoucím pracovníkům ubytovacích zařízení v Českém Krumlově a slouží k posouzení vlivu cestovního ruchu na město. Výsledky budou zpracovávány zcela anonymně.

1. Jaká je velikost Vašeho podniku? (počet zaměstnanců, kapacita lůžek)
2. Jaký podíl tvoří ve Vašem podniku zahraniční klientela?
3. Jak hodnotíte vývoj podnikání v cestovním ruchu za posledních 10 let?
4. V jakém stádiu vývoje myslíte, že se nachází destinace Český Krumlov?

objevení / vtažení / rozvoj / zralost / stagnace⁹⁷

---

⁹⁷ **Fáze objevení** – nová destinace, navštěvovaná nízkým počtem návštěvníků, infrastruktura CR není rozvinutá, **Fáze vtažení** – místní iniciativa v CR se zvyšuje s počtem návštěvníků, vzniká trh CR, **Fáze rozvoje** – počet návštěvníků v hlavní sezóně převyšuje počet místních obyvatel, průmysl CR přechází do rukou zahraničních podnikatelů, standard služeb se zvyšuje, **Fáze zralosti** – růst návštěvnosti se zpomaluje, destinace je však na CR závislá, **Fáze stagnace** – je dosaženo únosné kapacity území, může docházet k sociálním, ekonomickým a environmentálním problémům, délka pobytu a výdajů návštěvníků mají klesající tendenci.

5. Jaké jsou podle Vás největší výhody spojené s podnikáním v cestovním ruchu?
6. Jaké jsou podle Vás největší nevýhody spojené s podnikáním v cestovním ruchu?
7. Kolik osob zaměstnáváte na Dohodu o provedení práce a kolik osob na Dohodu o pracovní činnosti?
8. Zaměstnáváte také občany jiných národností?

11.2. Dotazník pro osoby žijící v Českém Krumlově

1. Jak hodnotíte rozvoj cestovního ruchu ve městě?
  - Jaké vnímáte **pozitivní** dopady? (opravená architektura, více kulturních akcí...)
  - Jaké vnímáte **negativní** dopady? (vyšší ceny, více hluku, zhoršení životního prostředí...)
2. Jak byste celkově hodnotili rozvoj cestovního ruchu ve městě?
(pozitivně/neutrálně/negativně)
3. Jak byste ohodnotil/a stupeň iritace k návštěvníkům na stupnici 0 - 10? (0 – bez iritace, 10 – silná iritace)
4. Pracujete Vy nebo Vaší rodinní příslušníci v cestovním ruchu?